

Llywodraeth Cymru
Ymgynghori

Gweithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Canllawiau statudol mewn perthynas â Rhan 7 o'r Ymdrin ag Achosion
Unigol i Amddiffyn Plant sy'n Wynebu Risg

Dyddiad cyhoeddi: **31 Ionawr 2017**
Ymatebion erbyn: **25 Ebrill 2017**

Ymdrin ag Achosion Unigol i Amddiffyn Plant sy'n Wynebu Risg

Cynnwys

1. Cyflwyniad	2
2. Dyletswyddau Statudol	3
3. Egwyddorion Cyffredinol	5
4. Asesu a Chynlluniau Gofal a Chymorth	11
5. Y Broses ar gyfer Ymdrin ag Achos Lle Tybir Bod Plentyn yn Wynebu Risg.....	14
Cam 1: Hysbysu ynghylch achosion tybiedig o blentyn sy'n wynebu risg	15
Cam 2: Ymateb i Hysbysiad	17
Cam 3: Penderfyniadau yn dilyn hysbysiad.....	18
Cam 4: Y Penderfyniad	20
6. Rheoli pryderon dan amgylchiadau penodol.....	37

1. Cyflwyniad

1. Mae'r gyfrol hon yn rhoi cyngor ynghylch yr hyn a ddylai ddigwydd os oes gan unigolyn bryderon ynghylch llesiant neu les plentyn (gan gynnwys y rhai sy'n byw oddi cartref); ac yn arbennig pryderon bod plentyn:
 - yn cael, neu'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso neu ddioddef mathau eraill o niwed;
 - ac**
 - yn blentyn ag anghenion o ran gofal a chymorth.
2. Nid yw'r cyngor hwn wedi'i fwriadu fel canllaw ymarfer manwl, ond mae'n nodi disgwyliadau eglur ynglŷn â'r ffordd y dylai asiantaethau ac ymarferwyr gydweithio i ddiogelu plant. Bydd Gweithdrefnau Amddiffyn Cymru Gyfan yn ategu'r canllawiau hyn ac maent yn nodi'r canllawiau ymarfer manwl.
3. Mae'r cyngor hwn yn disodli'r fersiwn flaenorol o'r canllawiau statudol *Diogelu Plant – Gweithio gyda'n Gilydd dan Ddeddf Plant 2004*
4. Er mwyn cyflawni canlyniadau da ar gyfer plant mae angen i bawb sydd â chyfrifoldeb am asesu a darparu gwasanaethau gydweithio yn unol â chynllun gweithredu y cytunwyd arno. Er mwyn cydweithio'n effeithiol, mae angen i sefydliadau a phobl fod yn glir ynghylch;
 - y sail ddeddfwriaethol i'r gwaith;
 - eu rolau a chyfrifoldebau am ddiogelu a hybu lles plant (adran 28 o Ddeddf Plant 2004);
 - y protocolau a'r gweithdrefnau i'w dilyn, gan gynnwys y ffordd y bydd gwybodaeth yn cael ei rhannu ar draws ffiniau rhwng ymarferwyr ac o fewn asiantaethau, ac yn cael ei chofnodi;
 - pa sefydliad, tîm neu ymarferydd sydd â chyfrifoldeb arweiniol, ac union rolau pawb arall sy'n gysylltiedig;
 - y ffordd y bydd plant, oedolion, aelodau o'r teulu a gofalwyr yn chwarae rhan, a hawliau'r plentyn yn cael eu gwarchod; ac
 - unrhyw raddfeydd amser a nodir mewn Rheoliadau neu Ganllawiau ar gyfer cwblhau asesiadau, gwneud cynlluniau ac amseriad adolygiadau.

2. Dyletswyddau Statudol

Dyletswydd i hysbysu ynghylch plant sy'n wynebu risg

5. Mae Adran 130(4) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014⁵ (y cyfeirir ati o hyn allan fel Deddf 2014) yn diffinio "plentyn sy'n wynebu risg" fel plentyn:
 - a) sy'n cael, neu sy'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso neu ddioddef mathau eraill o niwed, a
 - b) y mae arno anghenion am ofal a chymorth (p'un a yw'r awdurdod yn diwallu unrhyw un neu rai o'r anghenion hynny ai peidio).
6. Caiff partneriaid perthnasol eu diffinio gan adran 162(4) ac adran 130(5)(b) fel:
 - a) y corff plismona lleol a phrif swyddog yr heddlu ar gyfer ardal heddlu y mae unrhyw ran ohoni o fewn ardal yr awdurdod lleol;
 - b) unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r awdurdod yn cytuno y byddai'n briodol cydweithredu ag ef o dan yr adran hon;
 - c) yr Ysgrifennydd Gwladol i'r graddau y mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn cyflawni swyddogaethau o dan adrannau 2 a 3 o Ddeddf Rheoli Troseddwy 2007 o ran Cymru;
 - d) unrhyw ddarparwr gwasanaethau prawf y mae'n ofynnol iddo gan drefniadau o dan adran 3(2) o Ddeddf Rheoli Troseddwy 2007 weithredu fel partner perthnasol i'r awdurdod;
 - e) Bwrdd Iechyd Lleol ar gyfer ardal y mae unrhyw ran ohoni o fewn ardal yr awdurdod;
 - f) ymddiriedolaeth GIG sy'n darparu gwasanaethau yn ardal yr awdurdod;
 - g) Gweinidogion Cymru i'r graddau y maent yn cyflawni swyddogaethau o dan Ran 2 o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000;
 - h) unrhyw berson, neu berson o unrhyw ddisgrifiad, y bydd rheoliadau yn ei bennu; ac
 - i) tîm troseddwy ifanc ar gyfer ardal y mae unrhyw ran ohoni yn dod o fewn ardal yr awdurdod.
7. Mae adran 162 (2) o'r Ddeddf yn datgan bod yn rhaid hefyd i awdurdod lleol wneud trefniadau i hybu cydweithrediad rhwng swyddogion perthnasol yr awdurdod sy'n arfer ei swyddogaethau ei hun, a fydd yn cynnwys addysg.
8. Pan hysbyswyd ynghylch plentyn dan adran 130, mae'n **rhaid** i'r awdurdod lleol ystyried a oes sail dros gynnal ymchwiliad dan adran 47 o Ddeddf Plant 1989.

⁵ [Y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\)](#).

9. Os oes gan awdurdod lleol sail resymol dros gredu bod plentyn “yn dioddef, neu’n debygol o ddioddef, niwed arwyddocaol” mae Adran 47 yn ei gwneud yn ofynnol i’r awdurdod lleol wneud unrhyw ymholiadau (neu beri iddynt gael eu gwneud) y mae’n credu eu bod yn angenrheidiol i’w alluogi i benderfynu a ddylai gymryd unrhyw gamau gweithredu i ddiogelu neu hybu lles y plentyn.
10. Mae’n **rhaid** i ganllawiau mewn perthynas â phlant sy’n wynebu risg o niwed a’r pwerau a’r dyletswyddau dan Ddeddf Plant 1989, yn enwedig y ddyletswydd dan Adran 47 o’r Ddeddf honno, gael eu hystyried.

3. Egwyddorion Cyffredinol

11. Mae systemau diogelu effeithiol yn rhai:

- lle mae anghenion a llesiant y plentyn yn cael eu rhoi yn gyntaf, fel bod y plentyn yn cael y gofal a'r cymorth y mae eu hangen arno cyn bod problem yn gwaethygu;
- lle mae'r holl ymarferwyr sy'n dod i gysylltiad â phlant yn effro i'w hanghenion gan gynnwys unrhyw gam-drin posibl neu dybiedig neu risg y byddant yn cael eu cam-drin neu'n cael niwed ac yn deall pa gamau gweithredu y dylent eu cymryd;
- a lle mae ganddynt fynediad uniongyrchol at gyngor i drafod unrhyw bryderon ynghylch plentyn;
- lle mae'r holl ymarferwyr yn gallu defnyddio eu crebwyll arbenigol i wneud anghenion a chanlyniadau personol y plentyn / person ifanc yn ganolog i'r system fel y gellir dod o hyd i'r datrysiad cywir iddo;
- lle mae'r holl ymarferwyr yn gweithio mewn ffordd amlasiantaethol a chydweithredol i ddiogelu a hybu llesiant plentyn a mynd ati'n rheolaidd i adolygu'r cynnydd mewn perthynas â'r canlyniadau a nodir mewn cynlluniau gofal a chymorth.

Dull cydgysylltiedig sy'n canolbwyntio ar y plentyn

12. Dylai trefniadau diogelu effeithiol yn ardal pob awdurdod lleol gael eu tanategu gan ddwy egwyddor allweddol:

- mae diogelu'n gyfrifoldeb i bawb: er mwyn i wasanaethau fod yn effeithiol mae'n rhaid i bob ymarferydd a sefydliad chwarae ei ran yn llawn yn unigol ac mewn cydweithrediad;
a
- dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn: er mwyn i wasanaethau fod yn effeithiol dylent fod yn seiliedig ar ddealltwriaeth glir am y canlyniadau personol a'r hyn sydd o bwys i'r plentyn. Dylai hawliau'r plentyn fod o'r pwys mwyaf a dylai ei fudd pennaf wastad fod yn ganolog.

Mae diogelu ac amddiffyn yn gyfrifoldeb i bawb:

13. Ni all yr un ymarferydd unigol fod â darlun llawn o blentyn neu ei deulu, felly dylai cymorth i deuluoedd gael ei roi fel rhan o ddull amlasiantaethol cydgysylltiedig. Mae'r gallu i weithio ar draws asiantaethau'n hanfodol i feithrin dealltwriaeth well am amgylchiadau'r teulu cyfan a'u hanghenion o ran gofal a chymorth. Gall perthnasoedd gweithio cryf a dull gweithio amlasiantaethol atal anghenion rhag gwaethygu a bod o gymorth i adnabod pan fo plentyn neu aelod o'r teulu'n wynebu risg.
14. Dylai partneriaid perthnasol (adran 162(4)) ddeall eu dyletswydd statudol i hysbysu'r awdurdod lleol os oes sail resymol dros gredu bod plentyn yn wynebu risg.
15. Mae gan bawb mewn gwasanaethau addysg sy'n dod i gysylltiad â phlant a'u teuluoedd rôl o ran diogelu plant. Mae staff ysgolion a cholegau yn enwedig mewn sefyllfa i adnabod pryderon yn gynnar a rhoi help i blant er mwyn atal materion rhag gwaethygu.
16. Mae staff ysgolion a cholegau'n rhan o'r system ddiogelu ehangach ar gyfer plant. Dylai ysgolion a cholegau weithio gydag awdurdodau lleol, yr heddlu, gwasanaethau iechyd a gwasanaethau eraill i hybu llesiant plant a'u hamddiffyn rhag niwed. Dylai fod gan bob ysgol a choleg uwch berson dynodedig ar gyfer amddiffyn plant a fydd yn rhoi cymorth i aelodau o staff gyflawni eu dyletswyddau diogelu ac a fydd yn cynnal cyswllt agos â gwasanaethau eraill megis gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol.

Dull sy'n Canolbwyntio ar y Plentyn

17. Mae'n **rhaid** i unrhyw un sy'n gweithio gyda phlentyn:
 - gweld y plentyn a siarad gyda'r plentyn;
 - gwrandao ar yr hyn y mae'n ei ddweud;
 - cymryd ei farn, ei ddymuniadau a'i deimladau o ddifrif;
 - gweithio mewn partneriaeth gyda'r plentyn wrth benderfynu sut i ddiwallu ei anghenion o ran gofal a chymorth;
 - adrodd yn ôl wrth y plentyn.
18. Yn y broses o ddarganfod beth sy'n digwydd i'r plentyn mae hefyd yn hanfodol ystyried, hyd y bo'n ymarferol, barn, dymuniadau a theimladau'r rhai â chyfrifoldeb rhiant, aelodau o'r teulu a/neu ofalwyr a gweithwyr proffesiynol eraill sy'n gweithio gyda'r plentyn.

Gofynion o ran y Gymraeg

19. Mae'n **rhaidd** i'r broses gydnabod cysyniad anghenion o ran iaith a dylai ymarferwyr sicrhau bod egwyddor y cynnig gweithredol yn cael ei sefydlu fel rhan annatod o ymarfer. Mae hyn yn golygu y dylai'r awdurdod lleol fod â dull rhagweithiol ac y dylid gofyn i'r unigolyn pa iaith fyddai'n well ganddo ar ddechrau'r broses. Bydd hyn yn sicrhau ei fod yn gallu cael gwasanaethau yn ei iaith ei hun trwy gydol y broses o adnabod a diwallu anghenion o ran gofal a chymorth. Mae iaith yn elfen annatod o'r gofal y mae pobl yn ei gael a chyfrifoldeb yr awdurdod lleol yw darparu gwasanaethau priodol sy'n cynnwys diwallu anghenion ieithyddol defnyddwyr. Dim ond trwy wneud hyn y gall roi gofal sy'n ddiogel ac yn effeithiol.
20. Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod gwasanaethau Cymraeg yn cael eu gwneud yn rhan o gynllunio a darparu a bod gwasanaethau Cymraeg yn cael eu cynnig i siaradwyr Cymraeg heb iddynt orfod gofyn amdanynt. Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Fframwaith Strategol ar gyfer Gwasanaethau Cymraeg mewn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol (*Mwy na geiriau*)⁶

Perthnasoedd gweithio cydgynhyrchiol

21. Mae'n rhaid i ymarferwyr wastad ystyried beth sydd o bwys i'r plentyn a'i deulu, a phwysigrwydd hybu magwraeth y plentyn gan deulu'r plentyn ond mae'n rhaid i hyn fod yn gyson â hybu llesiant y plentyn. Pwysleisir pwysigrwydd datblygu perthynas weithio cydgynhyrchiol, fel bod y plentyn a'i deulu'n teimlo'u bod yn cael eu parchu a'u hysbysu, yn credu bod gweithwyr proffesiynol yn bod yn agored ac yn onest gyda hwy, ac yn eu tro'n hyderus ynglŷn â darparu gwybodaeth berthnasol amdanynt hwy eu hunain, neu am y plentyn a'i amgylchiadau.
22. Ni fydd wastad yn rhwydd datblygu perthnasoedd gweithio cadarnhaol yn enwedig pan fu pryderon ynghylch cam-drin, esgeuluso neu niwed. Fodd bynnag, mae'n dal i fod yn bwysig dod o hyd i ffyrdd o ymgysylltu a gweithio gyda'r plentyn ac aelodau o'r teulu. Gall defnyddio gwasanaeth cyfryngu neu eirioli fod o gymorth i weithio'n cydgynhyrchiol.

Eiriolaeth

23. Mae'r cod ymarfer pwrpasol ar eiriolaeth dan Ran 10⁷ o'r Ddeddf yn nodi'r swyddogaethau y mae'n rhaid i awdurdod lleol, mewn partneriaeth gyda'r plentyn, ffurfio barn mewn perthynas â hwy o ran sut y gallai eiriolaeth fod o gymorth i bennu a chyflawni canlyniadau personol y plentyn; ynghyd â'r amgylchiadau pan fo'n rhaid i awdurdod lleol drefnu eiriolwr proffesiynol annibynnol. Mae'n rhaid i ymarferwyr a'r plentyn sicrhau bod barnau ynghylch yr angen am eiriolaeth yn rhan annatod o'r dyletswyddau

⁶ Mwy Na Geiriau – Fframwaith Strategol ar gyfer Gwasanaethau Cymraeg mewn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol: <http://wales.gov.uk/topics/health/publications/health/guidance/words/?lang=cy>
⁷ Cod Ymarfer Rhan 10 (Eiriolaeth)

perthnasol dan y canllawiau statudol hyn. Mae'n rhaid i'r barnau hyn gael eu hystyried yn gynnar yn y broses a thrwy gydol y broses.

Rhannu gwybodaeth

24. Mae'n rhaid i ymarferwyr rannu gwybodaeth yn unol â Deddf Diogelu Data 1998⁸ a'r ddyletswydd cyfrinachedd yn y gyfraith gyffredin. Mae'r ddwy'n darparu ar gyfer rhannu gwybodaeth ac ni ddylid eu defnyddio'n awtomatig fel rheswm dros beidio â gwneud hynny. Dan amgylchiadau eithriadol, gall gwybodaeth bersonol gael ei rhannu'n gyfreithlon heb gydsyniad lle ceir gofyniad cyfreithiol neu lle mae'r ymarferydd yn ystyried bod hynny er budd y cyhoedd. Un o'r amgylchiadau eithriadol yw er mwyn atal eraill rhag cael eu cam-drin neu rhag dioddef niwed difrifol.

Cael gafael ar wasanaethau

25. Mae dyletswydd ar awdurdodau lleol i ddarparu gwasanaeth gwybodaeth, cyngor a chynorthwy dan Ran 2⁹ o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Dylai'r gwasanaeth hwn fod yn hygyrch i'r plentyn a gweithwyr proffesiynol er mwyn iddynt allu dod o hyd i'r cymorth y mae ei angen arnynt yn gyflym ac yn rhwydd. Dylai unrhyw un sydd â phryderon bod plentyn yn wynebu risg allu ceisio cyngor a hysbysu gwasanaethau cymdeithasol awdurdod lleol heb oedi trwy'r gwasanaeth hwn.

Gwybodaeth ar gyfer y cyhoedd

26. Mae gan y cyhoedd rôl hanfodol o ran diogelu plant trwy adnabod ac atal achosion o gam-drin. Mae gan yr holl asiantaethau a sefydliadau gyfrifoldeb am sicrhau bod lefel dda o ymwybyddiaeth gyhoeddus o gam-drin, esgeuluso a niwed a sut y gellir ac y dylid hysbysu ynghylch pryderon. Dylai fod gan yr holl bartneriaid perthnasol ystod o wybodaeth gyfredol a threfniadau eglur i sicrhau bod pobl, gan gynnwys y cyhoedd, yn gwybod:
- sut i gysylltu â hwy;
 - pa fath o ymateb y gallant ei ddisgwyl.

Cyfrinachedd a Chydsyniad

27. Mae ymarferwyr dan ddyletswydd cyfrinachedd. Mae hyn yn bwysig i gynnal hyder a chyfranogiad mewn gwasanaethau. Fodd bynnag, nid yw'r ddyletswydd cyfrinachedd yn ddyletswydd lwyr a gellir ei thorri os mai dyma sydd orau er budd y plentyn, neu'r er budd ehangach y cyhoedd.
28. Dylai ymarferwyr wastad ceisio bod yn dryloyw gyda phobl y maent yn gweithio gyda hwy ynghylch yr amgylchiadau lle gall fod angen iddynt rannu gwybodaeth gyda'r gwasanaethau cymdeithasol a/neu'r heddlu.

⁸ <https://www.gov.uk/data-protection/the-data-protection-act>

⁹ Pennod 5: [Cod Ymarfer Rhan 2 \(Swyddogaethau Cyffredinol\)](#)

Chwythu'r chwiban

29. Dylai fod gan bob sefydliad sy'n gweithio gyda phlant weithdrefnau eglur ar gyfer codi pryderon a dylai'r holl staff ddeall y weithdrefn ar gyfer hysbysu ynghylch y sefydliad neu aelod arall o staff.
30. Dylai'r holl staff / ymarferwyr gael eu gwneud yn ymwybodol a deall y gallant fynd at y gwasanaethau cymdeithasol neu'r heddlu, yn annibynnol, i drafod unrhyw bryderon sydd ganddynt ynghylch cam-drin, esgeuluso neu niwed ac y dylent wastad gwneud hynny yn yr achosion canlynol;
- os oes ganddynt bryderon y gallai eu rheolwr, ymarferwyr dynodedig neu berchennog fod yn gysylltiedig;
 - os oes ganddynt bryderon y gallai eu rheolwr, ymarferwyr dynodedig neu berchennog beidio â chymryd y mater o ddifrif a/neu weithredu'n briodol i amddiffyn y plentyn; neu
 - os ydynt yn ofni bygythion a/neu os oes ganddynt bryderon uniongyrchol am eu diogelwch hwy eu hunain neu ddiogelwch y defnyddiwr gwasanaethau.

Y Gofrestr Amddiffyn Plant

31. Dylai awdurdodau lleol gofnodi pan fo enw'r plentyn yn cael ei roi ar y gofrestr amddiffyn plant a phan fo gan y plentyn gynllun gofal a chymorth. Dylai pob awdurdod lleol allu dangos rhestr o'r holl blant sy'n byw yn yr ardal (gan gynnwys y rhai sydd wedi cael eu lleoli yno gan awdurdod lleol arall neu asiantaeth) ac yr ystyrir eu bod yn wynebu risg parhaus o niwed sylweddol, ac y mae cynllun gofal a chymorth yn bodoli ar eu cyfer o ganlyniad i risg o gael eu cam-drin neu o ddioddef niwed.
32. Mae'n hanfodol bod yr heddlu, ymarferwyr iechyd a sefydliadau addysg yn gallu cael yr wybodaeth hon o fewn a'r tu allan i oriau swyddfa.
33. Dylid cofnodi bod plant yn wynebu risg o gael eu cam-drin, eu hesgeuluso neu o ddioddef niwed dan un neu fwy o'r categorïau canlynol yn ôl penderfyniad gan y gynhadledd amddiffyn plant
- Corfforol;
 - Emosiynol neu Seicolegol;
 - Rhywiol;
 - Ariannol; neu
 - Esgeuluso.
34. Mae'r categorïau hyn yn helpu i ddynodi natur y pryderon presennol. Mae cofnodi gwybodaeth yn y ffordd hon hefyd yn ei gwneud yn bosibl coladu a dadansoddi gwybodaeth yn lleol ac yn genedlaethol a'i defnyddio wrth gynllunio ar gyfer darparu gwasanaethau.
35. Mae'r canlynol yn rhestr anghynhwysfawr o enghreifftiau ar gyfer pob categori cam-drin ac esgeuluso:

- **cam-drin corfforol** – taro, slapio, gorddefnyddio neu gamddefnyddio meddyginiaeth, ataliaeth ormodol, neu sancsiynau amhriodol.
- **cam-drin emosiynol / seicolegol** – bygythiadau o niwed neu adael, rheolaeth gymhellol, bychanu, cam-drin geiriol neu hiliol, ynysu neu dynnu allan o wasanaethau neu rwydweithiau cefnogol.
- **cam-drin rhywiol** – treisio ac ymosod yn rhywiol neu weithredoedd rhywiol nad yw'r plentyn wedi neu nad oedd yn gallu cydsynio â hwy a/neu y cafodd ei roi dan bwysau i gydsynio â hwy.
- **cam-drin ariannol** - bydd y categori hwn yn llai cyffredin ar gyfer plentyn ond dyma ddangosyddion posibl:
 - gweithgarwch anarferol mewn cyfrif banc gan gydlofnodwr;
 - peidio â diwallu ei anghenion am ofal a chymorth a roddir trwy daliadau uniongyrchol; neu
 - gwynion bod eiddo personol ar goll.
- **esgeuluso** – methiant i gael gafael ar ofal meddygol neu wasanaethau, esgeulustod pan fo'r plentyn yn mentro peryglon, methiant i roi meddyginiaeth a ragnodwyd, methiant i gynorthwyo gyda hylendid personol neu ddarparu bwyd, lloches, dillad; esgeuluso emosiynol.

Gweithdrefnau a phrotocolau

36. Mae'n rhaid i bartneriaid perthnasol sy'n gweithio gyda phlant sicrhau bod staff, gan gynnwys gwirfoddolwyr, wedi'u hyfforddi i adnabod arwyddion a symptomau cam-drin, esgeuluso neu niwed; sut i ymateb iddynt; a ble i fynd i gael cyngor a chymorth. Dylent hefyd fod â dealltwriaeth glir am rolau a chyfrifoldebau perthnasol pob asiantaeth bartner o ran ymdrin ag achosion unigol. Dylai'r cyfrifoldebau hyn fod ar gael mewn gweithdrefnau amddiffyn cenedlaethol i ymarferwyr a bod yn hygyrch, yn hawdd i'w deall a chael eu defnyddio gan yr holl bartneriaid perthnasol.
37. Dylai'r gweithdrefnau gynnwys:
 - rolau rheoli, llywodraethu a chyfraniad pob asiantaeth i gyfarfodydd strategaeth, cynadleddau achos, a grwpiau craidd
 - gweithdrefnau a rennir ar gyfer hysbysu ynghylch y canlynol a'u rheoli:
 - honiadau yn erbyn ymarferwyr;
 - prosesau y cytunwyd arnynt ar gyfer hysbysu ynghylch pryderon / chwythu'r chwiban;
 - cwynion ym maes diogelu.

4. Asesu a Chynlluniau Gofal a Chymorth

Asesu

38. Mae Adrannau 21 a 24 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn nodi'r dyletswyddau ar awdurdod lleol i asesu anghenion plentyn am ofal a chymorth ac anghenion gofalwr am gymorth. Mae Rheoliadau Gofal a Chymorth (Asesu) (Cymru) 2015¹⁰ yn gwneud darpariaeth bellach ar gyfer asesiadau o'r fath.
39. Mae'r Cod Ymarfer ar Ran 3¹¹ yn nodi proses ar gyfer asesu anghenion plentyn am ofal a chymorth, neu gymorth yn achos gofalwr.
40. Bydd y broses asesu a nodir dan Ran 3 yn gymwys pan fo amheuaeth bod plentyn yn wynebu risg o gael ei gam-drin, ei esgeuluso neu ei niweidio. Dylai'r asesiad ddechrau o'r adeg pan wneir atgyfeiriad at yr awdurdod lleol er mwyn adnabod yr holl anghenion am ofal a chymorth gan gynnwys y rhai i amddiffyn plentyn. Gall yr asesiad bara trwy gydol y broses dan Adran 47 o Ddeddf Plant 1989 ac mae'n **rhaid** ei gwblhau o fewn 42 diwrnod gwaith.
41. Dylai asesiadau ddwyn ynghyd wybodaeth gymesur a gasglwyd gan y plentyn a'i deulu; ac ymarferwyr perthnasol gan gynnwys athrawon, gweithwyr y blynyddoedd cynnar, ymarferwyr iechyd, yr heddlu, gwasanaethau gofal cymdeithasol i oedolion a sefydliadau yn y trydydd sector.
42. Dylai pob asesiad ganolbwyntio ar y plentyn gan fod â ffocws ar ei ganlyniadau personol. Mae'r fframwaith ar gyfer asesu plentyn wedi'i gynnwys yn y Cod Ymarfer ar gyfer Asesu dan Ran 3 o Ddeddf 2014. Lle ceir gwrthdaro rhwng anghenion y plentyn a'i rieni/gofalwyr, dylid gwneud penderfyniadau ar sail yr hyn sydd orau er budd y plentyn.
43. Mae'n rhaid i bob asesiad gael ei oleuo gan farn y plentyn yn ogystal â'r teulu. Mae'n rhaid i blant gael eu gweld ar eu pen eu hunain i gadarnhau beth yw eu dymuniadau a'u teimladau o ran y canlyniadau y maent yn dymuno'u cyflawni, oni bai y byddai gwneud hynny'n achosi risg iddynt. Mae'n bwysig deall gwydnwch y plentyn unigol a'i deulu wrth gynllunio gwasanaethau priodol. Dylai barn y plentyn gael ei chofnodi yn ei eiriau ei hyn.
44. Mae asesiad o ansawdd uchel yn un lle caiff tystiolaeth ei chasglu a'i diwygio trwy gydol y broses. Mae'n un o nodweddion ymarfer medrus bod gweithwyr cymdeithasol yn ailystyried eu tybiaethau yng ngoleuni tystiolaeth newydd ac yn cymryd camau gweithredu i ddiwygio'u penderfyniadau er budd pennaf y plentyn unigol. Y nod yw gweithio gyda'r

¹⁰ [Rheoliadau Gofal a Chymorth \(Asesiadau Poblogaeth\) \(Cymru\) 2015](#)

¹¹ [Cod Ymarfer Rhan 3 \(Asesu Anghenion Unigolion\)](#)

plentyn a'i deulu i adnabod anawsterau a ffactorau risg yn ogystal â datblygu darlun o gryfderau a ffactorau amddiffynnol.

45. Dylai pob asesiad gynnwys dadansoddiad clir. Dylai'r ymarferydd sy'n gweithio gyda'r teulu ddadansoddi'r wybodaeth a gasglwyd o'r asesiad i benderfynu ynghylch natur a lefel yr anghenion am ofal a chymorth.

Y Cynllun Gofal a Chymorth

46. Mae Adran 54 yn amodi bod yn rhaid i awdurdod lleol baratoi a chynnal cynllun gofal a chymorth ar gyfer person y mae'n ofynnol iddo ddiwallu ei anghenion. Mae hyn yn cynnwys anghenion y mae'r awdurdod lleol yn ystyried ei bod yn angenrheidiol eu diwallu i amddiffyn plentyn rhag cael ei gam-drin neu ei esgeuluso neu rhag risg y bydd yn cael ei gam-drin neu ei esgeuluso. Mae'r Cod Ymarfer ar Ran 4¹² o Ddeddf 2014 yn nodi'r broses y dylai'r awdurdod lleol ei defnyddio i ddarparu cynlluniau gofal a chymorth a'u hadolygu'n gyson ar gyfer pobl sydd ag anghenion sy'n bodloni'r meini prawf cymhwysra, ac ar gyfer pobl lle ymddengys i'r awdurdod lleol ei bod yn angenrheidiol diwallu anghenion y person er mwyn amddiffyn y person rhag cael ei gam-drin neu ei esgeuluso neu rhag risg y bydd yn cael ei gam-drin neu ei esgeuluso.

Bydd y Cynllun Gofal a Chymorth dan Ran 4 yn cael ei ddefnyddio ar gyfer plentyn sy'n wynebu risg. Gellir cyfeirio at hwn hefyd fel Cynllun Amddiffyn Gofal a Chymorth.

47. Mae'n rhaid i gasgliadau unrhyw ymholiadau a wneir pan gredir bod plentyn yn blentyn sy'n wynebu risg gael eu cofnodi yn y cynllun gofal a chymorth dan Ran 4 o Ddeddf 2014. Efallai y bydd gan yr unigolyn gynllun gofal a chymorth yn barod a ddylai gael ei adolygu yn dilyn canlyniad yr ymholiadau i adlewyrchu unrhyw newidiadau y dylid eu gwneud.
48. Os nad oes cynllun gofal a chymorth wedi'i sefydlu'n barod dylid cynnal asesiad dan Ran 3 o'r Ddeddf a sefydlu cynllun gofal a chymorth.
49. Dylai'r cynllun gofal a chymorth gynnwys pob elfen o gynllun sy'n ofynnol dan Ran 4 ond pwysleisio'r elfen amddiffyn neu reoli risg i gynorthwyo'r unigolyn i gyflawni ei ganlyniadau personol. Gall hyn gynnwys camau gweithredu megis:
- y camau a fydd yn cael eu cymryd i sicrhau diogelwch yr unigolyn yn y dyfodol;
 - unrhyw gymorth, triniaeth neu therapi a ddarperir gan gynnwys eiriolaeth barhaus;
 - unrhyw addasiadau y mae eu hangen i'r ffordd y darperir gwasanaethau;

¹² [Cod Ymarfer Rhan 4 \(Diwallu Anghenion\)](#)

- unrhyw strategaeth barhaus ar gyfer rheoli risgiau fel y bo'n briodol;
- sut orau i gefnogi'r plentyn trwy unrhyw gam gweithredu y bydd yn eu cymryd i geisio cyfiawnder neu iawn.

50. Pan fo cynllun gofal a chymorth yn cynnwys elfennau i amddiffyn yr unigolyn rhag risg dylai'r gweithiwr proffesiynol fynd ati'n rheolaidd i adolygu'r cynllun yn ôl yr hyn sy'n briodol o ystyried lefel y risg.

DRAFT

5.Y Broses ar gyfer Ymdrin ag Achos Lle Tybir Bod Plentyn yn Wynebu Risg

51. Bydd prif ffocws y canllawiau canlynol ar y broses ar gyfer hysbysu ynghylch achos o gam-drin, esgeuluso neu risg o niwed a'i reoli. Dylai'r holl bartneriaid perthnasol fod yn effro i anghenion llesiant a diogelwch plentyn, gan gynnwys plentyn heb ei eni, a gwybod:
- â phwy y dylid cysylltu dan ba amgylchiadau;
 - pa ffynonellau sydd ar gael ar gyfer cael cyngor ac arbenigedd pellach; a hefyd
 - pryd a sut i wneud atgyfeiriad at wasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol.
52. Dylai fod pwyntiau cyswllt y gellir eu hadnabod yn glir rhwng yr awdurdod lleol a'r partneriaid perthnasol i sicrhau bod partner perthnasol yn gallu hysbysu'r awdurdod lleol ynghylch unrhyw bryderon yn unol â'r ddyletswydd a nodir yn adran 130 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Dylai fod un pwynt cyswllt ym mhob un o'r sefydliadau.
53. Dylai unrhyw bryderon ynghylch llesiant plentyn wastad cael eu cofnodi'n ysgrifenedig, gan gynnwys a gymerwyd camau pellach ai peidio. Dylai hynny gynnwys cofnod cywir o'r hyn a ddywedwyd gan bwy a gwahaniaethu rhwng ffeithiau a barn. Dylai unrhyw gofnod o'r hyn y mae'r plentyn wedi'i ddweud gael ei gofnodi yn ei eiriau ei hun.
54. Mae'r adrannau canlynol yn nodi'r union gamau y dylai ymarferwyr eu cymryd wrth gydweithio i asesu a darparu gwasanaethau ar gyfer plant, y gall fod angen gofal a chymorth arnynt, gan gynnwys y rhai sy'n wynebu risg o niwed. Mae'n rhaid ystyried anghenion y plentyn sydd heb ei eni hefyd.

Mae'r siartiau llif yn ymdrin â'r canlynol:

- **Siart lif 1:** Hysbysu ynghylch plentyn sy'n wynebu risg - Tudalen 32
- **Siart lif 2:** Cyfarfod strategaeth a'r hyn sy'n digwydd ar ôl cyfarfod strategaeth - tudalen 33
- **Siart lif 3:** Ar ôl y Gynhadledd Amddiffyn Plant, gan gynnwys y broses adolygu – Tudalen 34

Cam 1: Hysbysu ynghylch achosion tybiedig o blentyn sy'n wynebu risg

At ddibenion y canllaw hwn tybir bod hysbysiad i'r gwasanaethau cymdeithasol yn golygu atgyfeiriad hefyd.

55. Os oes gan aelod o'r cyhoedd neu ymarferydd sail resymol dros gredu bod plentyn, gan gynnwys plentyn heb ei eni, yn wynebu risg, mae'n rhaid hysbysu'r awdurdod lleol cyn gynted â phosibl. Fodd bynnag, os oes pryderon uniongyrchol ynghylch diogelwch plentyn neu drosedd yn erbyn plentyn dylent gysylltu â'r gwasanaethau brys yn ddiymdroi i amddiffyn y plentyn / plant rhag risg o niwed difrifol.
56. Er y dylai ymarferwyr geisio trafod unrhyw bryderon gyda'r teulu, a lle y bo'n bosibl ceisio'u cytundeb i wneud hysbysiad, dim ond lle na fydd trafodaeth a chytundeb o'r fath yn achosi mwy o risg o niwed i'r plentyn y dylid gwneud hyn.
57. Dylai hysbysiad i'r gwasanaethau cymdeithasol gynnwys cymaint â phosibl o wybodaeth am y plentyn a'i amgylchiadau, gan gynnwys:
- gwybodaeth o'r set ddata graidd (a nodir yn y cod ymarfer ar asesu dan Ran 3¹³) i alluogi ymarferwyr i fynd ati'n gyflym i adnabod a chyfeirio at asesiadau neu wasanaethau iechyd, gofal a chymorth eraill a ddarparwyd ar gyfer y plentyn a'i deulu.
 - Gwybodaeth berthnasol am unrhyw bryderon ynghylch cam-drin, esgeuluso neu niwed a'r sail i bryderon o'r fath megis:
 - anghenion datblygiadol y plentyn
 - galluedd, parodrwydd rhieni neu ofalwyr y plentyn i ddiwallu'r anghenion hynny
 - unrhyw farn y mae'r plentyn neu riant wedi'i mynegi o bosibl am ddigwyddiad neu bryder y maent yn ymwybodol ohono
 - a oes gan y plentyn neu'r teulu angen ychwanegol am ofal a chymorth gan gynnwys cymorth i gyfathrebu/cyfranogi.
58. Dylai'r unigolyn sy'n gwneud yr hysbysiad fod yn ymwybodol y bydd y canlynol yn digwydd unwaith y mae hysbysiad wedi dod i law:
- bydd yr awdurdod lleol yn ceisio cael eglurhad o natur unrhyw bryderon a'u harchwilio gyda'r hysbyswr
 - bydd y gwasanaethau cymdeithasol wastad yn trafod yr achos gyda'r heddlu pryd bynnag y byddant yn cael eu hysbysu ynghylch achos oherwydd pryderon am lesiant plentyn, sy'n gyfystyr, neu a all fod yn gyfystyr, â throedd yn erbyn plentyn.

¹³ [Cod Ymarfer Rhan 3 \(Asesu Anghenion Unigolion\)](#)

59. Ar ddiwedd unrhyw drafodaeth gyda gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol dylai'r person sy'n gwneud yr hysbysiad:
- fod yn glir ynghylch y camau gweithredu cychwynnol arfaethedig, gan gynnwys cyfeirio neu na fydd unrhyw gamau gweithredu'n cael eu cymryd;
 - bod yn glir pwy fydd yn cymryd y camau gweithredu/yn cyflawni'r rolau a chyfrifoldebau;
 - bod yn ymwybodol o faterion o ran cydsyniad a'r hyn y bwriedir ei ddweud wrth y plentyn a/neu ei deulu am yr hysbysiad a chan bwy.
60. Dylai canlyniad unrhyw drafodaeth a'r penderfyniad sy'n deillio ohoni gael eu cofnodi gan yr ymarferwyr sy'n gwneud yr hysbysiad. Lle mae ymarferwyr yn gwneud hysbysiad dros y ffôn dylent gadarnhau'r hysbysiad yn ysgrifenedig o fewn 24 awr yn unol â fformat hysbysu amlasiantaethol y cytunwyd arno.
61. Ar ôl gwneud yr hysbysiad cychwynnol yn ysgrifenedig, os nad yw'r atgyfeiriwr wedi cael cydnabyddiaeth gan y gwasanaethau cymdeithasol o fewn 7 niwrnod gwaith, mae'n rhaid iddo gysylltu â gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol eto.

Cam 2: Ymateb i Hysbysiad

62. Dylai'r holl staff rheng-flaen fod wedi'u hyfforddi i ymdrin â hysbysiadau am achosion tybiedig o risg neu niwed i blentyn. Dylai unrhyw hysbysiad gael ei drosglwyddo i'r ymarferwyr priodol o fewn yr awdurdod lleol yn ddiymdroi.
63. Pan gysylltir ag awdurdod lleol gyda phryderon ynghylch y risg i blentyn dylai wneud y canlynol:
- nodi'n glir a oes pryderon ynghylch cam-drin neu esgeuluso, y sail iddynt, ac a all fod yn angenrheidiol ystyried cymryd camau gweithredu ar unwaith i sicrhau bod plentyn neu blant eraill neu oedolion yn ddiogel rhag niwed;
 - nodi a oes unrhyw drosedd a ddylai olygu ei bod yn ofynnol cynnwys yr heddlu;
 - cael eglurhad o anghenion datblygiadol y plentyn;
 - nodi gyda'r hysbyswr sut a pham y mae'r pryderon hynny wedi codi, a natur unrhyw bryderon eraill;
 - nodi beth yw anghenion y plentyn o ran gofal a chymorth yn ôl pob golwg;
 - cael eglurhad o unrhyw faterion o ran cydsyniad neu alluedd gyda'r hysbyswr yn seiliedig ar yr hyn sy'n hysbys.
64. Ar ddiwedd y drafodaeth am blentyn dylai'r gwasanaethau cymdeithasol plant a'r ymarferwyr sy'n gwneud yr hysbysiad fod yn glir ynghylch:
- y camau gweithredu cychwynnol arfaethedig, gan gynnwys cyfeirio neu na fydd unrhyw gamau gweithredu'n cael eu cymryd;
 - pwy fydd yn cymryd y camau gweithredu;
 - yr hyn y bwriedir ei ddweud wrth y plentyn a'i deulu am yr hysbysiad.
65. Pryd bynnag y mae awdurdod lleol yn cael ei hysbysu ynghylch achos sy'n gyfystyr, neu a all fod yn gyfystyr, â throsedd yn erbyn plentyn, dylai wastad trafod yr achos gyda'r heddlu ar unwaith.
66. Dylai'r holl benderfyniadau gael eu cofnodi gan yr awdurdod lleol a dylai gydnabod pob hysbysiad gan ddefnyddio fformat ysgrifenedig y cytunwyd arno.

Cam 3: Penderfyniadau yn dilyn hysbysiad

67. Unwaith y mae'r adroddiad wedi dod i law dylai'r awdurdod lleol benderfynu a chofnodi'r camau gweithredu nesaf o fewn un diwrnod gwaith. Fel arfer, dylai'r penderfyniad hwn ddilyn:
- trafodaeth gydag unrhyw ymarferwyr / gwasanaeth sy'n hysbysu;
 - ystyriaeth i wybodaeth a ddelir mewn unrhyw gofnodion presennol;
 - trafodaeth gydag ymarferwyr a gwasanaethau eraill, fel y bo angen (gan gynnwys yr heddlu, lle gall fod trosedd wedi cael ei gyflawni yn erbyn plentyn).
68. Lle gofynnir iddynt wneud hynny, mae dyletswydd ar ymarferwyr ar draws asiantaethau eraill i gydweithredu a darparu gwybodaeth dan adran 164 o Ddeddf 2014.
69. Dylid ceisio caniatâd y rhieni, neu'r plentyn lle y bo'n briodol, cyn trafod hysbysiad amdanynt gydag asiantaethau eraill, oni bai:
- y byddai ceisio caniatâd ynddo'i hun yn gallu achosi risg posibl o niwed i blentyn neu i eraill;
 - lle mae'r heddlu wedi'u cynnwys, y cyfarfod strategaeth ddylai fod y fforwm ar gyfer penderfynu beth, sut a phryd ddylid dweud wrth y plentyn neu'r rhiant a'i weld a phwy ddylai wneud hynny, gan y gallai hyn gael effaith ar y modd y cynhelir ymholiadau sy'n mynd rhagddynt.
70. Dylai'r ystyriaeth gychwynnol fod ar sail y dystiolaeth sydd ar gael a fydd yn nodi'r ymateb sy'n ofynnol ac yn galluogi ymarferwyr i'w gofnodi:
- 1) dim camau gweithredu pellach.
 - 2) y dylai anghenion y plentyn o ran gofal a chymorth gael eu hasesu dan y ddyletswydd yn adran 21 i asesu anghenion plentyn am ofal a chymorth.
 - 3) ei bod yn ofynnol cymryd camau ar frys i amddiffyn a gweithredu.
 - 4) bod sail resymol dros amau bod y plentyn (a) yn cael, neu'n wynebu risg o gael, ei gam-drin neu ei esgeuluso neu ddioddef mathau eraill o niwed; a (b) yn blentyn ag anghenion o ran gofal a chymorth (ni waeth pa un a yw'r awdurdod yn diwallu unrhyw rai o'r rhain) ac y dylid gwneud ymholiadau dan adran 47 o Ddeddf Plant 1989.
71. Mae rhagor o wybodaeth am bob un o'r ymatebion hyn wedi'i chynnwys yn yr adrannau canlynol.
72. Dylid rhoi adborth ar y penderfyniad i'r ymarferwyr o fewn 7 niwrnod gwaith i wneud yr hysbysiad. Dylai'r adborth hwn gynnwys y rhesymau pam y gallai achos arwain at beidio â chymryd unrhyw gamau gweithredu pellach

neu fod achos yn cael ei ailgyfeirio at ffynonellau eraill a all roi cymorth mwy addas.

73. Dylid hysbysu'r plentyn a'r teulu ynghylch canlyniad unrhyw hysbysiad a dylid cytuno'n glir sut y bwriedir gwneud hyn a phwy fydd yn gwneud. Dylai'r wybodaeth gael ei chadarnhau'n ysgrifenedig wrth yr asiantaeth sy'n hysbysu a'r teulu fel y bo'n briodol.

74. Lle penderfynir ei bod yn ofynnol cymryd camau gweithredu:

- Mae'n rhaid hysbysu'r plentyn a'r teulu ynghylch y camau gweithredu y bwriedir eu cymryd;
- Lle mae'n amlwg y dylai fod ymchwiliad gan yr heddlu fel rhan o ymholiad adran 47, y cyfarfod strategaeth ddylai fod y fforwm ar gyfer penderfynu ar gamau gweithredu a phryd/a chan bwy y dylai'r plentyn/ei rieni gael eu gweld a chael gwybod manylion y pryderon;
- Lle mae'n ofynnol cynnal asesiad, dylai gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol weld y plentyn cyn gynted â phosibl fel y bo'n berthnasol i natur yr hysbysiad.

Anghytundebau rhwng ymarferwyr

75. Lle penderfynir peidio â gweithredu ar hysbysiad yn unol â gweithdrefnau diogelu:

- Dylid hysbysu'r ymarferwyr sy'n gwneud yr hysbysiad; ac
- Os ydynt yn anghytuno â'r penderfyniad ac yn methu â datrys y mater yna dylid hysbysu rheolwr ynghylch yr achos neu dylid defnyddio protocol uwchgyfeirio pryderon yr awdurdod.

Cam 4: Y Penderfyniad

Penderfyniad 1: Dim gweithredu pellach

76. Os nad yw'r gwiriadau cychwynnol wedi codi unrhyw bryderon ynghylch risgiau i'r plentyn dylai'r ymarferwyr sy'n hysbysu gael gwybod beth yw'r canlyniad a dylai'r rhesymau dros y penderfyniad gael eu hegluro wrthynt. Dylai'r unigolyn gael ei atgoffa i barhau i gyfathrebu gyda'r plentyn i ganfod a yw ei amgylchiadau'n newid. Os yw'n gwneud hysbysiad ar ran trydydd parti dylai hefyd roi gwybod i'r trydydd parti bod angen cyfathrebu'n rheolaidd gyda'r plentyn. Ni ddylai gael ei atal rhag gwneud hysbysiadau pellach os yw ei bryderon yn parhau neu'r amgylchiadau'n newid. Gellir cynnig gwybodaeth neu gynnig ei gyfeirio at wasanaethau gofal a chymorth eraill hefyd.

Penderfyniad 2: Nid oes cam-drin, esgeuluso na niwed tybiedig na gwirioneddol, ond mae angen gofal a chymorth

77. Lle nad yw pryderon bod plentyn yn cael ei gam-drin, ei esgeuluso neu'n cael niwed yn cael eu cadarnhau, gellir penderfynu bod ar blentyn neu deulu angen gofal a chymorth. Dan yr amgylchiadau hyn dylai'r awdurdod gynnig gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy, a allai gynnwys asesiad o anghenion y plentyn neu'r teulu am ofal a chymorth dan Ran 3 o'r Ddeddf.
78. Ni ddylai awdurdodau lleol ddisgwyl nes bod yr asesiad wedi cael ei gwblhau cyn darparu gwasanaethau i gefnogi'r plentyn a'i deulu.
79. Dylai adborth ar y penderfyniad a wnaed gael ei roi i'r ymarferwyr sy'n gwneud yr hysbysiad a'r plentyn dan sylw.

Penderfyniad 3: amddiffyn ar unwaith ac yn ofynnol gweithredu ar frys

80. Lle mae ar blentyn angen cael ei amddiffyn ar unwaith mae'n rhaid i asiantaeth â phwerau statudol (y gwasanaethau cymdeithasol neu'r heddlu) gymryd camau gweithredu cyn gynted â phosibl ar ôl i'r hysbysiad gael ei wneud.
81. Lle mae risg i fywyd plentyn, neu debygolrwydd bod niwed difrifol ar fin digwydd, mae'n rhaid i'r awdurdod lleol neu'r heddlu ddefnyddio'u pwerau statudol i weithredu ar unwaith i sicrhau diogelwch y plentyn.
82. Dylid defnyddio'r ymyriad lleiaf ymwthiol lle bynnag y bo'n bosibl. Dylai'r ymarferydd amcanu at weithio gyda'r teulu i amddiffyn y plentyn yn ddiogel. Er enghraifft, gall fod yn ddigonol er mwyn sicrhau diogelwch plentyn bod rhiant yn cymryd camau gweithredu i symud cam-driniwr honedig o'r cartref neu fod y cam-driniwr honedig yn cytuno i adael y cartref.
83. Mewn achosion eraill, gall fod yn angenrheidiol sicrhau naill ai bod y plentyn yn aros mewn lle diogel neu fod y plentyn yn cael ei symud i le

diogel, naill ai'n wirfoddol neu drwy gael Gorchymyn Amddiffyn Brys. Mae **Atodiad A:** yn nodi'r pwerau amddiffyn brys.

84. Mae gan yr heddlu bwerau i symud plentyn i lety addas mewn achosion brys hefyd.
85. Wrth ystyried a oes angen gweithredu ar frys dylid wastad ystyried anghenion plant eraill ac aelodau eraill o'r teulu yn yr un aelwyd neu yn aelwyd cam-driniwr honedig.
86. Dan amgylchiadau lle mae'n ofynnol gweithredu ar frys, yr awdurdod lleol y daethpwyd o hyd i blentyn yn ei ardal (yr awdurdod cyntaf) sy'n gyfrifol am gymryd camau gweithredu brys. Os yw'r plentyn yn derbyn gofal gan awdurdod arall neu os oes cynllun amddiffyn gofal a chymorth eisoes yn bodoli ar gyfer y plentyn mewn awdurdod arall, mae'n rhaid i'r awdurdod cyntaf ymgynghori â'r awdurdod sy'n gyfrifol am y plentyn. Dim ond pan fo'r ail awdurdod lleol yn nodi'n benodol ei fod yn derbyn cyfrifoldeb (gan anfon cadarnhad ysgrifenedig wedi hynny) y mae'r awdurdod cyntaf yn cael ei ryddhau o'i gyfrifoldeb i gymryd camau gweithredu brys.
87. Bydd camau gweithredu brys a gynlluniwyd yn digwydd fel arfer ar ôl trafodaeth strategaeth a gynhelir ar unwaith.
88. Lle mae'n rhaid i un asiantaeth weithredu ar unwaith, dylid cynnal trafodaeth strategaeth cyn gynted â phosibl ar ôl i'r camau gweithredu gael eu cymryd. Dylai'r awdurdod lleol neu'r heddlu sy'n cymryd y camau gweithredu brys:
 - weld y plentyn i benderfynu sut orau i'w amddiffyn ac a ddylid ceisio Gorchymyn Amddiffyn Brys;
 - cael cyngor cyfreithiol cyn cychwyn camau cyfreithiol, yn enwedig pan fo Gorchymyn Amddiffyn Brys yn cael ei geisio.
89. Mae camau gweithredu brys yn mynd i'r afael dim ond ag amgylchiadau uniongyrchol y plentyn/plant. Dylent gael eu dilyn ar unwaith gan ymholiadau adran 47 fel y bo angen. Dylai'r asiantaethau sy'n ymwneud yn bennaf â'r plentyn a'r teulu asesu anghenion y plentyn a'r teulu hefyd, a chytuno ar gamau gweithredu i ddiogelu'r plentyn yn y tymor hwy. Lle mae Gorchymyn Amddiffyn Brys yn bodoli bydd yr awdurdod lleol yn gweithredu yn unol â hynny.
90. Mae'n rhaid cadw cofnod o'r camau gweithredu brys a gymerwyd.

Penderfyniad 4: Cam-drin, esgeuluso neu niwed tybiedig

91. Yn dilyn ystyriaeth gychwynnol i'r achos neu ar sail gwybodaeth newydd neu wybodaeth sy'n dod i'r amlwg, os oes sail resymol dros gredu bod plentyn yn dioddef, neu'n debygol o ddioddef cam-drin, esgeuluso neu niwed mae'n ofynnol i'r awdurdod lleol wneud ymholiadau dan adran 47 o Ddeddf Plant 1989 i'w alluogi i benderfynu a ddylai gymryd unrhyw gamau gweithredu i ddiogelu a hybu lles y plentyn. Dan yr amgylchiadau hyn dylai'r awdurdod lleol gychwyn cyfarfod strategaeth, ar y cyfle cynharaf, i alluogi'r partneriaid perthnasol i benderfynu a ddylid cychwyn ymholiadau dan adran 47 o Ddeddf Plant 1989.
92. Lle mae gwybodaeth a gasglwyd yn ystod asesiad yn arwain at amheuaeth bod y plentyn yn wynebu risg, mae dyletswydd ar awdurdodau lleol, gyda chymorth sefydliadau partner, i wneud ymholiadau dan **adran 47 o Ddeddf Plant 1989**.
93. Nid yw'r ymholiad sy'n mynd rhagddo i gadarnhau beth sy'n digwydd i blentyn dan yr amgylchiadau hyn ac ar gyfer pennu ei anghenion am ofal a chymorth yn weithgaredd ar wahân nac yn weithgaredd gwahanol ond mae'n parhau â'r un broses; fodd bynnag, efallai y bydd angen ymestyn ei chwmpas.
94. Rhan allweddol o'r asesiad fydd cadarnhau a oes sail resymol dros gredu bod y plentyn yn wynebu risg o gael ei gam-drin, ei esgeuluso neu o ddioddef niwed neu'n debygol o fod yn wynebu risg o gael ei gam-drin, ei esgeuluso neu o ddioddef niwed ac a yw'n ofynnol cymryd unrhyw gamau gweithredu brys i sicrhau diogelwch y plentyn.
95. Dylai'r wybodaeth sy'n deillio o ymholiadau o'r fath wastad oleuo'r asesiad ac unrhyw gynllun gofal a chymorth dilynol yn uniongyrchol.

Cyfarfod Strategaeth

96. Os yw'r gwiriadau cychwynnol yn dilyn hysbysiad yn dod i'r casgliad bod gan awdurdod lleol sail resymol dros gredu bod plentyn yn wynebu risg dylai gynnull cyfarfod strategaeth i benderfynu a ddylid cychwyn ymholiadau adran 47, yn ogystal â sut orau i'w cynnal.
97. Gall cyfarfod strategaeth gael ei alw'n drafodaeth strategaeth hefyd ond dylid cymryd mai'r un ystyr sydd i'r ddau.
98. Gall cyfarfod strategaeth ddigwydd yn dilyn hysbysiad, yn ystod asesiad neu ar unrhyw adeg arall.
99. Gall cyfarfod strategaeth fod ar ffurf cyfarfod(ydd) amlasiantaeth neu alwadau ffôn a gall fod angen cynnal mwy nag un drafodaeth. Fel lleiafswm, dylid cynnwys yr awdurdod lleol a'r heddlu mewn unrhyw gyfarfod strategaeth. Byddai disgwyl i ymarferwyr o'r gwasanaethau lechyd ac Addysg fod yn bresennol hefyd os ydynt wedi gweithio gyda'r plentyn.

Dylai gweithwyr proffesiynol eraill a'r sawl a wnaeth yr hysbysiad fod yn rhan o'r cyfarfod strategaeth hefyd.

100. Bydd yr ymwneud gan ymarferwyr eraill yn dibynnu ar natur unigol yr achos ond gall gynnwys:

- yr ymarferydd neu'r asiantaeth a wnaeth yr hysbysiad;
- ysgol neu feithrinfa'r plentyn; y gwasanaeth addysg
- unrhyw asiantaethau allweddol sy'n gweithio gyda'r plentyn/teulu neu'n darparu gwasanaethau;
- eiriolwyr proffesiynol annibynnol sy'n gweithio gyda'r plentyn
- staff meddygol ac iechyd;
- cyrff rheoleiddio, yn ôl yr hyn sy'n berthnasol i'r amgylchiadau.

101. Dylid defnyddio'r cyfarfod i wneud y canlynol:

- rhannu'r wybodaeth sydd ar gael;
- cytuno sut i gynnal unrhyw ymchwiliad troseddol ac amseriad yr ymchwiliad hwnnw;
- penderfynu a ddylid cynnal ymholiadau dan adran 47 o Ddeddf Plant 1989 a chydgysylltu'r ymholiadau hynny

102. Lle mae sail i gychwyn ymholiad dan adran 47, dylid gwneud penderfyniadau ynghylch y canlynol:

- yr angen am archwiliad meddygol a phwy fydd yn cymryd pa gamau gweithredu, erbyn pryd ac at ba ddiben
- pa gamau gweithredu y mae'n ofynnol eu cymryd ar unwaith i ddiogelu'r plentyn a hybu ei lesiant, a/neu roi gwasanaethau a chymorth interim
- adnabod unrhyw blant eraill neu bobl eraill y gallai hyn effeithio arnynt
- cychwyn asesiad neu benderfynu pa wybodaeth bellach sy'n ofynnol os oes asesiad eisoes wedi cael ei gychwyn
- trafod y graddfeydd amser ar gyfer yr asesiad
- ystyried sut y dylid cymryd unrhyw faterion o ran cyfathrebu, ethnigrwydd neu ddiwylliant i ystyriaeth, a chadarnhau a fydd angen cyfieithydd ar y pryd
- canfod a oes angen eiriolwr ar y plentyn
- ystyried unrhyw faterion o ran galluedd meddyliol y plentyn neu riant, ac ystyried anghenion ieithyddol sy'n gysylltiedig â gweithio gyda'r plentyn a'r teulu
- penderfynu pa wybodaeth o'r cyfarfod strategaeth fydd yn cael ei rhannu gyda'r teulu, oni bai y gallai rhannu gwybodaeth yn y fath fodd achosi risg o niwed arwyddocaol i'r plentyn neu beryglu ymchwiliadau'r heddlu i unrhyw drosedd(au) honedig.

103. Mae'n rhaid llunio cofnod o'r cyfarfod strategaeth a chadw'r cofnod gyda nodiadau'r achos. Fel lleiafswm, dylai'r cofnod hwn gynnwys:

- cofnod o'r drafodaeth a phenderfyniadau a wnaed;
- pwy oedd yn rhan o'r trafodaethau
- rhestr o bwyntiau gweithredu a'u diben;
- graddfeydd amser y cytunwyd arnynt;
- y sawl sy'n gyfrifol am gymryd camau gweithredu a nodwyd;
- y mecanwaith a'r raddfa amser y cytunwyd arnynt ar gyfer rhannu canlyniad unrhyw gamau gweithredu dynodedig a phennu'r camau nesaf;
- mecanweithiau y cytunwyd arnynt i uwchgyfeirio pryderon a graddfeydd amser ar gyfer cwblhau camau gweithredu y cytunwyd arnynt.
- A yw'n ofynnol cynnal archwiliad meddygol amddiffyn plant ai peidio
- Galwadau cynadledda.

104. Mae'n rhaid i unrhyw wybodaeth a rennir, yr holl benderfyniadau a wneir, a'r sail i'r penderfyniadau hynny, gael eu cofnodi'n glir a'u cylchredeg o fewn un diwrnod gwaith i'r holl bartion sy'n berthnasol i'r drafodaeth.

Ymholiadau Adran 47

105. Os yw'r cyfarfod strategaeth yn penderfynu cychwyn ymholiadau Adran 47, gallant gydredeg ag ymchwiliadau'r heddlu i drosedd(au) cysylltiedig posibl. Felly gall ymholiadau esgor ar wybodaeth sy'n berthnasol i benderfyniadau a fydd yn cael eu cymryd gan wasanaethau cymdeithasol plant awdurdod lleol a'r heddlu.
106. Dylid defnyddio canfyddiadau o'r ymholiadau adran 47, yr asesiad parhaus a/neu ymchwiliad yr heddlu i oleuo cynlluniau i ddiwallu anghenion gofal a chymorth y plentyn a'r teulu yn y dyfodol. Gallant hefyd gyfrannu at achos cyfreithiol, boed yn un troseddol, sifil neu'r ddau.
107. Dylai Gweithdrefnau Amddiffyn Cymru Gyfan gynnwys gweithdrefnau eglur i roi arweiniad i asiantaethau wrth benderfynu sut y dylai ymholiadau adran 47 ac ymchwiliadau cysylltiedig gan yr heddlu gael eu cynnal ar y cyd ac, yn arbennig, dan ba amgylchiadau y mae ymholiadau adran 47 ac ymchwiliadau troseddol cysylltiedig yn angenrheidiol a/neu'n briodol. Pan gynhelir ymholiadau ar y cyd, yr heddlu sy'n arwain yr ymchwiliad troseddol a'r awdurdod lleol sy'n arwain yr ymholiadau adran 47 ac yn arwain o ran llesiant y plentyn.
108. Dylai'r rhai sy'n gwneud ymholiadau ynghylch plentyn wastad bod yn effro i anghenion posibl a diogelwch unrhyw siblingiaid, plant neu oedolion sy'n wynebu risg yn aelwyd y plentyn dan sylw neu sydd mewn cysylltiad â cham-driniwr honedig.
109. Mae ymholiad adran 47 yn cael ei gychwyn i benderfynu a oes camau gweithredu'n ofynnol a pha fath o gamau gweithredu sy'n ofynnol i

ddiogelu a hybu llesiant plentyn y credir ei fod neu sy'n debygol o fod yn wynebu risg o gael ei gam-drin neu o ddioddef niwed.

110. Cynhelir ymholiad adran 47 trwy gynnal neu barhau ag asesiad.
111. Yr awdurdod lleol sydd â chyfrifoldeb arweiniol am yr asesiad.
112. Mae dyletswydd ar ymarferwyr perthnasol eraill, megis yr heddlu, gwasanaethau iechyd, gwasanaethau addysg ac ati i gydweithredu a helpu'r awdurdod lleol i gynnal ei ymholiadau.

Cyfweld â phlant dan amgylchiadau penodol

113. Weithiau, plant yw'r unig ffynhonnell wybodaeth wrth geisio canfod beth sydd wedi digwydd iddynt. Dan rai amgylchiadau, efallai y bydd angen i ymarferwyr siarad gyda phlentyn sydd dan amheuaeth heb yn wybod i'r rhiant neu ofalwr. Byddai amgylchiadau perthnasol yn cynnwys y canlynol:
 - y posibilrwydd y byddai'n achosi risg i'r plentyn;
 - y posibilrwydd y byddai plentyn yn cael ei fygwth neu'n cael ei orfodi i gadw'n dawl mewn ffordd arall;
 - tebygolrwydd cryf y byddai tystiolaeth bwysig yn cael ei dinistrio/ei cholli;
 - os caiff y rhiant ei enwi fel y cam-driniwr honedig; neu
 - os nad yw'r plentyn dan sylw am i'r rhiant gael ei gynnwys ar y cam hwnnw, a'i fod yn gymwys i wneud y penderfyniad hwnnw.
114. Ym mhob achos lle caiff yr heddlu eu cynnwys, bydd y penderfyniad ynghylch pryd i hysbysu'r rhiant yn dylanwadu ar y modd y cynhelir ymchwiliadau'r heddlu a dylai'r cyfarfod strategaeth benderfynu ar yr amseriad mwyaf priodol ar gyfer cyfranogiad rhiant.
115. Efallai y bydd ymarferwyr yn dymuno cyfeirio at ganllawiau ynghylch Sicrhau'r Dystiolaeth Orau mewn Achosion Troseddol: Canllawiau ynghylch cyfweld â dioddefwyr a thystion a chanllawiau ynghylch defnyddio mesurau arbennig (Mawrth 2011) i gael rhagor o wybodaeth.

Canlyniad ymholiadau adran 47

116. Gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol sy'n gyfrifol am benderfynu pa gamau gweithredu i'w cymryd a sut i fynd ati yn dilyn ymholiadau adran 47, ar ôl trafodaeth rhwng pawb sydd wedi cynnal yr ymholiadau hynny neu wedi chwarae rhan arwyddocaol ynddynt gan gynnwys ymarferwyr ac asiantaethau perthnasol, yn ogystal â'r plentyn a'r rhieni eu hunain.

117. Dylai fformat y trafodaethau hyn rhwng ymarferwyr gael ei gytuno yn y cyfarfod strategaeth cychwynnol a'i adolygu wrth i'r ymholiad fynd rhagddo.
118. Dan amgylchiadau cymhleth mae'n debygol mai cyfarfod fydd y ffordd fwyaf effeithiol o drafod llesiant y plentyn a chynllunio camau gweithredu yn y dyfodol. Dylai cofnod o'r drafodaeth fod yn unol â fformat y cytunwyd arno rhwng partneriaid.

DRAFT

Penderfyniad 1: Nid yw'r pryderon ynghylch niwed arwyddocaol wedi'u cadarnhau

119. Yn yr achosion hyn dylai ymarferwyr ystyried a oes anghenion am ofal a chymorth wedi'u hadnabod trwy asesiad dan Ran 3 o'r Ddeddf.

Penderfyniad 2: Mae'r pryderon wedi'u cadarnhau, ond nid yw'r plentyn yn wynebu risg parhaus

120. Dan rai amgylchiadau efallai y bydd pryderon bod plentyn wedi cael ei gam-drin, ei esgeuluso neu wedi dioddef niwed wedi cael eu cadarnhau, ond y cytunir rhwng yr asiantaethau sy'n ymwneud fwyaf â'r achos a'r plentyn a'r teulu bod rhesymau cadarn dros farnu nad yw plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed arwyddocaol, ac nad yw'n ofynnol cynnal cynhadledd achos. Er enghraifft:

- nid yw'r sawl sy'n gyfrifol am y niwed mewn cysylltiad â'r plentyn mwyach
- efallai fod y niwed a ddioddefwyd wedi deillio o un digwyddiad cam-drin ar ei ben ei hun (er enghraifft, cam-drin gan ddieithryn).

121. Efallai y penderfynir hefyd y gellir datblygu a gweithredu cynllun i sicrhau diogelwch a llesiant plentyn yn y dyfodol heb gynnal cynhadledd amddiffyn plant. Er enghraifft, os yw'r rhiant, y gofalwr neu aelodau o deulu ehangach y plentyn yn cytuno i gydweithredu â chymau gweithredu i sicrhau diogelwch a llesiant y plentyn yn y dyfodol ac nad yw'r plentyn felly'n wynebu risg parhaus o niwed arwyddocaol.

122. Ym mhob un o'r uchod dylai effaith yr achos o gam-drin, esgeuluso neu niwed ar y plentyn cael ei hystyried a chael sylw trwy'r asesiad a'r cynllun gofal a chymorth.

123. Gall unrhyw benderfyniad i beidio â symud ymlaen i gynnal cynhadledd amddiffyn plant lle mae'n hysbys bod plentyn wedi dioddef niwed arwyddocaol gael ei wneud dim ond yng ngoleuni'r holl wybodaeth berthnasol a gafwyd yn ystod ymholiad adran 47, ac asesiad ac iddo sail gadarn o'r tebygolrwydd o ymyrryd yn llwyddiannus, yn seiliedig ar dystiolaeth eglur a chan fod yn ymwybodol o beryglon optimistiaeth ar gam gan ymarferwyr. Dylai'r penderfyniad wastad;
- cynnwys yr ymarferwyr a'r asiantaethau sy'n ymwneud fwyaf â'r plentyn a'r teulu, ac a gymerodd ran yn yr ymholiad adran 47;
 - cael ei gofnodi a'i gytuno yn ysgrifenedig gan yr awdurdod lleol;
124. Lle mae gan bartneriaid perthnasol bryderon difrifol ei bod yn bosibl na fydd lles plentyn yn cael ei ddiogelu'n ddigonol dylent ofyn i'r awdurdod lleol gynnull cynhadledd amddiffyn plant. Dylid cytuno ag unrhyw gais o'r fath. Dylid gwneud pob ymdrech i ddatrys gwahaniaeth barn rhwng ymarferwyr ynglŷn â'r angen am gynhadledd trwy drafodaeth ac eglurhad neu, fel dewis olaf, trwy weithdrefn y cytunwyd arni ar gyfer datrys gwahaniaeth barn rhwng ymarferwyr.

Penderfyniad 3: Cadarnhawyd y pryderon a barnwyd fod y plentyn yn cael neu'n wynebu risg o gael ei gam-drin, ei niweidio neu ei esgeuluso

Cynhadledd Amddiffyn Plant

125. Lle mae ymarferwyr yn barnu y gall plentyn barhau i wynebu risg o niwed arwyddocaol, dylai'r awdurdod lleol gynnull cynhadledd amddiffyn plant o fewn 15 niwrnod gwaith i'r cyfarfod strategaeth.
126. Yn dilyn ymholiadau adran 47, mae cynhadledd amddiffyn plant gychwynnol yn dwyn ynghyd aelodau o'r teulu (a'r plentyn lle y bo'n briodol), gyda'r cefnogwyr, eiriolwyr a'r ymarferwyr sy'n ymwneud fwyaf â'r plentyn a'r teulu, i wneud penderfyniadau ynghylch diogelwch, llesiant a datblygiad y plentyn yn y dyfodol.
127. Bydd y gynhadledd amddiffyn plant yn asesu'r holl wybodaeth berthnasol, ac yn cynllunio sut orau i ddiogelu a hybu llesiant y plentyn.
128. Os yw pryderon yn ymwneud â phlentyn heb ei eni, dylid ystyried a yw'n ofynnol cynnal cynhadledd amddiffyn plant cyn genedigaeth y plentyn. Dylai cynhadledd o'r fath fod â'r un statws, a symud ymlaen yn yr un ffordd, ag unrhyw gynadleddau amddiffyn plant cychwynnol eraill, gan gynnwys penderfyniadau ynghylch cynllun amddiffyn gofal a chymorth ar gyfer yr adeg pan enir y plentyn, neu ar gyfer y fam yn ystod y beichiogrwydd.
129. Diben cynhadledd amddiffyn plant yw:

- dwyn ynghyd a dadansoddi mewn lleoliad rhyngasiantaethol yr wybodaeth a gafwyd am anghenion datblygiadol y plentyn a galluedd y rhieni neu'r gofalwyr i ymateb i'r anghenion hyn i sicrhau diogelwch y plentyn a hybu llesiant a datblygiad y plentyn yng nghyd-destun ei deulu ac amgylchedd ehangach;
- ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd i'r gynhadledd, ffurfio barnau am y tebygolrwydd y bydd plentyn yn cael ei gam-drin neu ei niweidio yn y dyfodol a phenderfynu a yw'r plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed;
- penderfynu pa gamau gweithredu sy'n ofynnol yn y dyfodol i ddiogelu a hybu llesiant y plentyn fel ei fod yn gallu cyflawni ei ganlyniadau personol, sut y bydd y camau gweithredu hynny'n cael eu cymryd, a beth fydd y canlyniadau bwriadedig.

Penderfyniadau'r gynhadledd

130. Dylai'r gynhadledd benderfynu ar sail y dystiolaeth sydd ar gael a yw'r plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed sy'n ei gwneud yn ofynnol ymyrryd ar sail rhyngasiantaethol trwy gynllun amddiffyn gofal a chymorth ffurfiol a chofrestru ar y gofrestr amddiffyn plant. Mewn achosion o'r fath, y prawf y dylid ei ddefnyddio yw naill ai:

- y gellir dangos bod y plentyn wedi dioddef camdriniaeth neu nam ar ei iechyd neu ei ddatblygiad o ganlyniad i esgeuluso neu gam-drin corfforol, emosiynol, seicolegol, ariannol neu rywiol, ac mai barn yr ymarferwyr yw bod cam-driniaeth neu nam pellach yn debygol; neu
- mai barn yr ymarferwyr, a gadarnhawyd gan ganfyddiadau ymholiadau yn yr achos unigol hwn neu gan dystiolaeth ymchwil, yw bod y plentyn yn debygol o ddioddef cam-driniaeth neu nam ar ei lesiant neu ei ddatblygiad o ganlyniad i esgeuluso neu gam-drin corfforol, emosiynol, seicolegol, ariannol neu rywiol.

Penderfyniad Cynhadledd 1: nid yw'r plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed ond efallai ei fod yn blentyn ag anghenion am ofal a chymorth

131. Yn amodol ar farn a chydsyniad y teulu, gall fod yn briodol parhau ag asesiad a chwblhau asesiad i benderfynu pa gymorth fyddai orau o ran helpu i hybu llesiant y plentyn. Lle y bo'n briodol, bydd cynllun gofal a chymorth yn cael ei lunio a'i adolygu ar adegau rheolaidd. Dylai hwn gael ei gytuno gan yr holl bartneriaid sy'n ymwneud â'r plentyn.

Penderfyniad Cynhadledd 2: Camau gweithredu yn dilyn y gynhadledd amddiffyn plant gychwynnol

Cynllun Amddiffyn Gofal a Chymorth

132. Dylai cynllun amddiffyn gofal a chymorth ddilyn y gofynion a nodir dan adran 54 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.
133. Yn ychwanegol at y gofynion dan Ran 4, nod y cynllun ar y cyfan yw:
- sicrhau bod y plentyn yn ddiogel a'i atal rhag dioddef niwed pellach;
 - hybu llesiant a datblygiad y plentyn;
 - cynorthwyo'r teulu ac aelodau o'r teulu ehangach i ddiogelu a hybu llesiant eu plentyn, ar yr amod mai dyna sydd orau er budd y plentyn;
 - disgrifio anghenion datblygiadol dynodedig y plentyn a'r gwasanaethau sy'n ofynnol;
 - cynnwys canlyniadau penodol, y gellir eu cyflawni ac sy'n canolbwyntio ar y plentyn a'r rheiny wedi'u bwriadu i hybu llesiant y plentyn;
 - cynnwys strategaethau realistig a chamau gweithredu penodol i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig;
 - nodi'n glir beth yw rolau a chyfrifoldebau ymarferwyr ac aelodau o'r teulu, gan gynnwys natur ac amllder cyswllt gan ymarferwyr gyda phlant ac aelodau o'r teulu;
 - nodi adegau pan fydd cynnydd yn cael ei adolygu, a sut y bydd cynnydd yn cael ei farnu;
 - nodi'n glir beth yw rolau a chyfrifoldebau'r ymarferwyr hynny sy'n cael cyswllt rheolaidd â'r plentyn, er enghraifft ymwelwyr ieuchyd, meddygon teulu ac athrawon.

Camau gweithredu a chyfrifoldebau yn dilyn y gynhadledd:

134. Dylai rhieni fod yn glir ynglŷn â'r dystiolaeth o niwed sylweddol a arweiniodd at lunio cynllun amddiffyn gofal a chymorth ar gyfer y plentyn, yr hyn y mae angen iddo newid, a'r hyn y disgwylir iddynt ei wneud fel rhan o'r cynllun ar gyfer amddiffyn a hybu llesiant y plentyn. Dylai'r holl bartïon fod yn glir ynglŷn â phriodololau a chyfrifoldebau aelodau o'r teulu a gwahanol asiantaethau wrth weithredu'r cynllun.

Dylai'r cydgysylltydd gofal a chymorth¹⁴ ar gyfer y cynllun amddiffyn gofal a chymorth wneud pob ymdrech i sicrhau bod gan y plentyn a'i deulu ddealltwriaeth glir am y canlyniadau arfaethedig, eu bod yn derbyn y cynllun a'u bod yn barod i weithio'n unol ag ef. Mae'r diffiniad o'r

¹⁴ Lle mae'n ofynnol i awdurdod lleol baratoi a chynnal cynllun gofal a chymorth neu gynllun cymorth, mae'n **rhaid** iddo sicrhau bod unigolyn penodol i gydgysylltu'r broses o baratoi, cwblhau, adolygu, cyflawni a diwygio'r cynllun. Mewn nifer o achosion yr un ymarferydd â'r cydgysylltydd asesu fydd cydgysylltydd y cynllun gofal a chymorth.

cydgysylltydd gofal a chymorth wedi'i nodi yn y cyd ymarfer ar gyfer Rhan 4 o Ddeddf 2014.

135. Dylai'r cydgysylltydd sicrhau y cytunir ar y cynllun a bod yr holl asiantaethau'n deall eu rolau a'u cyfrifoldebau. Os nad yw aelodau o'r teulu'n fodlon ar y broses, dylid sefydlu Grŵp Craidd i weithredu'r cynllun.

Y Grŵp Craidd

136. Mae'r Grŵp Craidd yn grŵp amlasiantaethol o ymarferwyr â chyfrifoldeb am ddatblygu a chyflawni'r cynllun amddiffyn gofal a chymorth. Y cydgysylltydd arweiniol ar gyfer y cynllun amddiffyn gofal a chymorth ddylai gynnull y Grŵp hwn.
137. Mae gan y grŵp craidd gyfrifoldeb am herio a hysbysu ynghylch pryderon lle maent yn teimlo nad yw'r cynllun yn amddiffyn y plentyn rhag y risg o gael ei gam-drin, ei esgeuluso neu ddioddef mathau eraill o niwed. Bydd y grŵp yn:
- cwrdd o fewn 10 niwrnod gwaith i'r gynhadledd gychwynnol i ddatblygu'r cynllun amddiffyn gofal a chymorth mewn mwy o fanylder; penderfynu pa gamau pellach sy'n ofynnol, gan bwy.
 - gweithredu'r cynllun gofal a chymorth a chymryd cydgyfrifoldeb am y camau gweithredu, monitro canlyniadau a mireinio'r cynllun;
 - cynnal asesiadau arbenigol fel y bo'n briodol a darparu adroddiadau a fydd yn cyfrannu at ddatblygu'r cynllun ymhellach;
 - gweithio'n gydweithredol gyda'r ymarferwyr arweiniol i roi cymorth iddynt gyflawni eu rolau a'u cyfrifoldebau;
 - ymateb i geisiadau i baratoi adroddiadau ar gyfer y llysoedd am effaith debygol ymyriadau penodol, neu eu llwyddiant gyda gofalwyr.
138. Os nad yw dewisiadau aelodau o'r teulu o ran sut orau i ddiogelu a hybu llesiant y plentyn yn cael eu derbyn, dylai'r rhesymau dros hyn gael eu hegluro wrthynt.

Y Gynhadledd Adolygu

139. Mae'r un faint o baratoi, ymrwymiad a rheoli'n ofynnol ar gyfer yr adolygiad ag sy'n ofynnol ar gyfer y gynhadledd gychwynnol. Dylid cynnal y gynhadledd adolygu amddiffyn plant gyntaf o fewn tri mis i'r gynhadledd gychwynnol a dylid cynnal adolygiadau pellach yn rheolaidd gan adlewyrchu natur yr achos tra bo'r plentyn yn dal i fod ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ac yn dal i fod â chynllun amddiffyn gofal a chymorth.
140. Dylai pob cynhadledd adolygu amddiffyn plant roi ystyriaeth benodol i ddiogelwch, llesiant a datblygiad y plentyn ar sail y canlyniadau sydd wedi'u nodi yn y cynllun amddiffyn gofal a chymorth a phenderfynu a yw'r plentyn yn dal i wynebu risg.

Dadgofrestru

141. Ni ddylai'r plentyn fod â chynllun amddiffyn gofal a chymorth mwyach os yw'r canlynol yn wir:

- os bernir nad yw'r plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed arwyddocaol sy'n golygu ei bod yn ofynnol ei amddiffyn trwy weithredu cynllun amddiffyn gofal a chymorth mwyach. Dan yr amgylchiadau hyn, dim ond cynhadledd adolygu amddiffyn plant all benderfynu nad yw cynllun amddiffyn gofal a chymorth yn angenrheidiol mwyach;
- os yw'r plentyn a'r teulu wedi symud yn barhaol i ardal awdurdod lleol arall. Mewn achosion o'r fath, dylai'r awdurdod lleol sy'n derbyn gynnwll cynhadledd amddiffyn plant o fewn 15 diwrnod i gael ei hysbysu ynghylch y symud, dim ond ar ôl i gynhadledd amddiffyn plant trosglwyddo gael ei chynnal os bydd yr awdurdod lleol gwreiddiol yn terfynu cynllun amddiffyn gofal a chymorth y plentyn ac yn rhoi'r gorau i ymwneud â'r plentyn / person ifanc a'i deulu; neu
- os yw'r plentyn wedi troi'n 18 oed, wedi marw neu wedi gadael y DU yn barhaol.

142. Dylai awdurdodau lleol wneud y canlynol:

- fel lleiafswm, hysbysu cynrychiolwyr yr holl asiantaethau hynny a wahoddwyd i fod yn bresennol yn y gynhadledd amddiffyn plant gychwynnol a arweiniodd at y cynllun;
- trafod gyda'r rhieni a'r plentyn i ystyried eu hanghenion parhaus am ofal a chymorth. Dylai'r drafodaeth hon fod yn seiliedig ar yr asesiad parhaus o anghenion y plentyn o fewn ei deulu; ni ddylai dadgofrestru byth arwain yn awtomatig at dynnu help yn ôl.

143. Ar ôl dadgofrestru, os yw gwasanaethau'n dal i gael eu darparu dylai'r cynllun gofal a chymorth gael ei adolygu a dylai newidiadau perthnasol gael eu gwneud iddo. Pan fydd wedi'i gytuno, dylai'r cynllun gofal a chymorth gael ei adolygu fel a nodir dan Ran 4 o'r Ddeddf.

Plant sy'n derbyn gofal gan yr Awdurdod Lleol

144. Lle cynhelir cynhadledd /cynhadledd adolygu amddiffyn plant i drafod plant sy'n derbyn gofal mae'n rhaid mai'r egwyddor drosfwaol yw bod systemau a chynlluniau'n cael eu hintegreiddio a'u monitro'n ddiogel mewn ffordd sy'n hybu dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn. Mae'n bwysig cysylltu amseriad cynhadledd adolygu amddiffyn plant â'r adolygiad dan Reoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015 i sicrhau bod gwybodaeth o'r gyntaf o'r rhain yn cael ei chyflwyno i'r cyfarfod adolygu, ac yn goleuo'r broses cynllunio gofal ar y cyfan. Dylid cofio mai dim ond yn y cyfarfod adolygu plant sy'n derbyn gofal y gellir gwneud newidiadau arwyddocaol i'r cynllun gofal.

145. Dylai'r Swyddogion Adolygu Annibynnol perthnasol sy'n ymwneud â phlentyn sy'n derbyn gofal gadeirio cynadleddau amddiffyn plant yn ogystal ag adolygiadau plant sy'n derbyn gofal. Mae'n rhaid i hyn gael ei reoli mewn ffordd sy'n sicrhau nad yw annibyniaeth y Swyddog Adolygu Annibynnol yn cael ei beryglu.

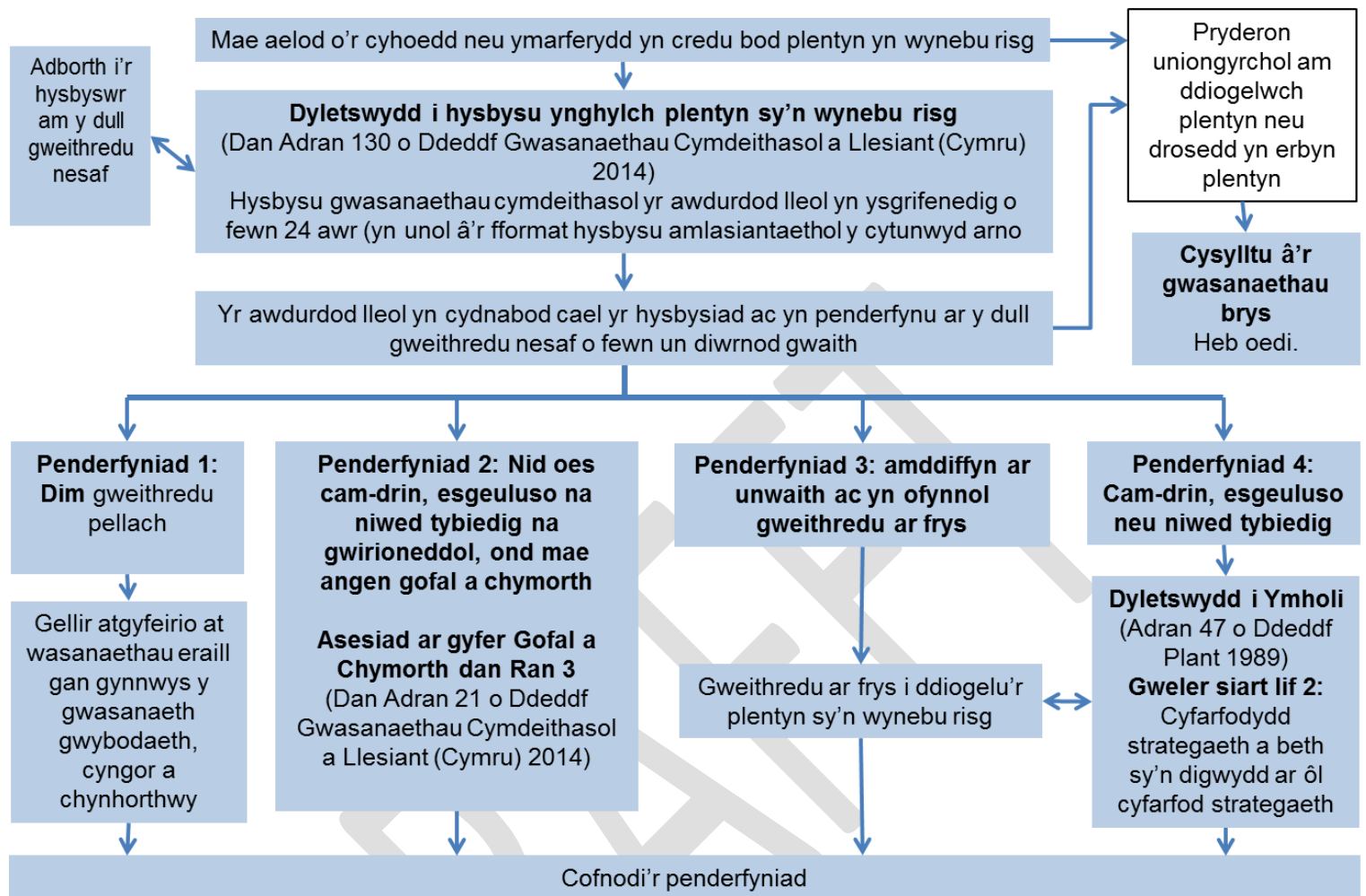
Plant sy'n dychwelyd adref

146. Mae Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion 2015 yn gwneud darpariaeth ar gyfer lleoli plentyn gyda rhieni. Maent yn nodi'r trefniadau y dylid eu gwneud i blentyn gael ymweliadau gan gynrychiolydd yr awdurdod lleol, amllder, amgylchiadau a chanlyniadau ymweliadau o'r fath, a'r cyngor a chymorth arall y mae'n rhaid iddynt fod ar gael i'r plentyn rhwng ymweliadau o'r fath. Mewn achosion lle mae'r plentyn yn dychwelyd adref, a lle nad yw'n derbyn gofal mwyach, mae'n rhaid i'r cynllun gofal a chymorth gynnwys manylion y cyngor a'r cymorth y mae'r awdurdod cyfrifol yn bwriadu eu rhoi i blentyn a'i deulu pan fo'r plentyn yn rhoi'r gorau i dderbyn gofal ganddo. Dylid amcanu at osgoi cyfnodau o ofal dro sy'n digwydd drosodd a throsodd.

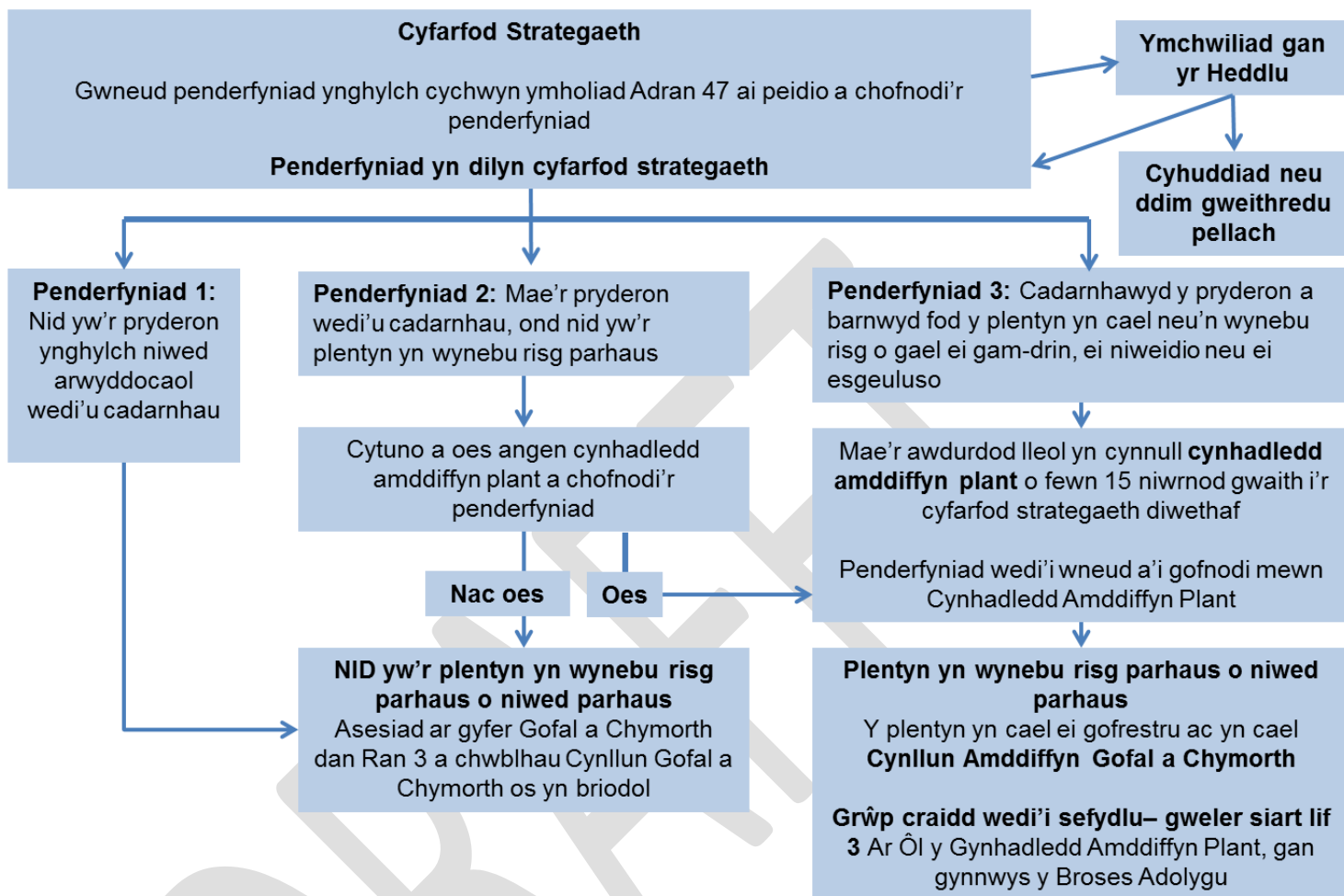
Cwynion

147. Dylai fod gan bob awdurdod lleol weithdrefn gwynion ar gyfer ymdrin â chwynion am broses amlasiantaethol, megis cynhadledd amddiffyn plant. Dylai'r broses gwynion fynd i'r afael â natur amlasiantaethol proses yn hytrach na'r gŵyn yn erbyn camau gweithredu un asiant y dylid ymdrin â hi trwy ei weithdrefn gwynion ei hun.

Siart Lif 1: Hysbysu ynghylch plentyn sy'n wynebu risg

Siart Lif 2: Cyfarfod strategaeth a beth sy'n digwydd ar ôl cyfarfod strategaeth

Siart Lif 3: Ar Ôl Cynhadledd Amddiffyn Plant, gan gynnwys y Broses Adolygu

Y plentyn yn cael ei gofrestru ac yn cael Cynllun Amddiffyn Gofal a Chymorth

Grŵp Craidd

Yn cwrdd o fewn 10 niwrnod gwaith i'r Gynhadledd Amddiffyn Plant

Cynllun Amddiffyn Gofal a Chymorth

Wedi'i ddatblygu gan y Cydgysylltydd Arweiniol (gan gynnwys y teulu), ynghyd ag aelodau o'r grŵp craidd Dyddiadau cyfarfodydd y Grŵp Craidd yn y dyfodol wedi'u cytuno.

Asesiad

Dan Ran 3 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
Dan arweiniad y Cydgysylltydd Arweiniol.
I'w gwblhau o fewn 42 diwrnod gwaith i'r adeg hysbysu.

Asesiadau Arbenigol

Wedi'u comisiynu gan aelodau'r Grŵp Craidd os oes angen.

Aelodau'r Grŵp Craidd yn darparu / comisiynu'r ymyriadau angenrheidiol ar gyfer y plentyn a / neu ei deulu gan gynnwys gwasanaethau ataliol

Cynhadledd Adolygu

Fe'i cynhelir o fewn 3 mis i'r Gynhadledd Amddiffyn Plant gychwynnol

Penderfyniad Cynhadledd 1: Nid yw'r plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed ond efallai ei fod yn blentyn ag anghenion am ofal a chymorth

Y plentyn wedi'i ddadgofrestru gan y Gynhadledd a dim Cynllun Amddiffyn Gofal a Chymorth ganddo mwyach

Asesiad ar gyfer Gofal a Chymorth dan Ran 3 a chwblhau Cynllun Gofal a Chymorth os yw'n briodol

Cyngor Cyfreithiol – yn cael ei geisio fel y bo angen

Penderfyniad Cynhadledd 2: Mae'r plentyn yn wynebu risg parhaus o niwed

Y plentyn yn dal i fod wedi'i gofrestru ac yn dal i fod â Chynllun Amddiffyn Gofal a Chymorth y mae'n rhaid ei ddiwygio a'i gofnodi

Asesiad ar gyfer Gofal a Chymorth dan Ran 3 a chwblhau Cynllun Gofal a Chymorth os yw'n briodol

Cynhadledd Adolygu – Yn cael ei chynnal o fewn 6 mis i'r adolygiad cychwynnol

6. Rheoli pryderon dan amgylchiadau penodol

148. Gall pobl gael eu cam-drin a/neu eu hesgeuluso gan y rhai sy'n gweithio gyda hwy mewn unrhyw leoliad ac ym mhob lleoliad. Mae'n rhaid i'r holl honiadau am gam-drin neu esgeuluso plant gan weithiwr proffesiynol, aelod o staff, gofalwr proffesiynol neu wirfoddolwr gael eu cymryd o ddifrif a'u trin yn unol â gweithdrefnau cyson.
149. Mae gan Fyrddau Diogelu gyfrifoldeb am sicrhau bod gweithdrefnau rhyngasiantaethol effeithiol yn bodoli ar gyfer ymdrin â honiadau yn erbyn pobl sy'n gweithio gydag oedolion a phlant, a monitro a gwerthuso effeithiolrwydd y gweithdrefnau hynny. Dylai Byrddau Diogelu a sefydliadau eraill sy'n darparu gwasanaethau ar gyfer oedolion neu blant, neu sy'n darparu staff neu wirfoddolwyr i weithio gydag oedolion neu blant neu i ofalu amdanynt weithredu gweithdrefn ar gyfer ymdrin â honiadau o'r fath sy'n gyson â'r canllawiau hyn.

Person yr honnir ei fod yn gyfrifol am gam-drin neu esgeuluso

150. Pan fo cwyn neu honiad wedi cael ei (g)wneud yn erbyn aelod o staff, gan gynnwys pobl a gyflogir gan ddefnyddiwr gwasanaethau, dylid ei wneud yn ymwybodol o'i hawliau dan ddeddfwriaeth cyflogaeth ac unrhyw weithdrefnau disgyblu mewnol.
151. Pan fo gan y sawl yr honnir ei fod wedi cam-drin ei anghenion ei hun am ofal a chymorth a'i fod yn methu â deall arwyddocâd cwestiynau a ofynnir iddo neu ei ymatebion, dylai gael ei sicrhau o'i hawliau i gymorth oedolyn 'priodol' os caiff ei gwestiynu mewn perthynas â throedd tybiedig gan yr heddlu dan Ddeddf yr Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984 (PACE). Gall fod angen cymorth oedolyn 'priodol' ar ddioddefwyr troseddau a thystion hefyd.
152. Yn unol â'r Ddeddf Galluedd Meddyliol, mae gan bobl sydd heb alluedd ac yr honnir eu bod yn gyfrifol am gam-drin hawl i gymorth Eiriolwr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol i'w cefnogi a'u cynrychioli yn yr ymholiadau sy'n mynd rhagddynt. Mae hyn ar wahân i'r penderfyniad ynghylch darparu eiriolwr annibynnol ar gyfer dioddefwr y cam-drin dan y Ddeddf ai peidio.
153. Dylai'r Heddlu a Gwasanaeth Eryl y Goron gytuno ar weithdrefnau gyda'r awdurdod lleol, darparwyr gofal, darparwyr tai, a byrddau iechyd lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG ar gyfer y sefyllfaoedd canlynol:
- camau gweithredu tra bo canlyniad ymchwiliadau'r heddlu a chyflogwr yn yr arfaeth
 - camau gweithredu yn dilyn penderfyniad i erlyn unigolyn
 - camau gweithredu yn dilyn penderfyniad i beidio ag erlyn

- camau gweithredu tra bo gwrandawriad llys yn yr arfaeth
- ymatebion i ryddfarn ac euogfarn

154. Mae gan gyflogwyr sydd hefyd yn ddarparwyr neu gomisiynwyr gofal a chymorth nid yn unig ddyletswydd tuag at y plentyn, ond hefyd cyfrifoldeb i gymryd camau gweithredu mewn perthynas â'r cyflogai pan wneir honiadau o gam-drin yn eu herbyn. Dylai cyflogwyr sicrhau bod eu gweithdrefnau disgyblu yn gydnaws â'r cyfrifoldeb i amddiffyn oedolion sy'n wynebu risg o gael eu cam-drin neu eu hesgeuluso.
155. O ran cam-drin, esgeuluso a chamymddwyn mewn perthynas broffesiynol, dylai codau ymddygiad proffesiynol a/neu contractau cyflogaeth gael eu dilyn a dylent bennu'r camau gweithredu y gellir eu cymryd. Mae arferion cyflogaeth cadarn, gyda geiradaon gwiriadwy a gwiriadau diweddar gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd, yn bwysig. Dylid ymchwilio i hysbysiadau o gam-drin, esgeuluso a chamymddwyn a chasglu tystiolaeth.
156. Lle y bo'n briodol, dylai cyflogwyr hysbysu'r cyrff statudol neu gyrff eraill sy'n gyfrifol am reoleiddio proffesiynol megis y Cyngor Meddygol Cyffredinol a'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth ynghylch gweithwyr. Os yw rhywun yn cael ei symud o'i rôl yn darparu gweithgaredd a reoleiddir yn dilyn digwyddiad diogelu mae dyletswydd gyfreithiol ar ddarparwr y gweithgaredd a reoleiddir (neu os yw'r person wedi cael ei ddarparu gan asiantaeth neu gyflenwr personél, mae'r ddyletswydd arnynt hwy) i atgyfeirio'r mater at y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. Mae'r ddyletswydd gyfreithiol i atgyfeirio at y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd yn gymwys hefyd lle mae person yn gadael ei rôl i osgoi gwrandawriad disgyblu yn dilyn digwyddiad diogelu a bod y cyflogwr/sefydliad gwirfoddolwyr yn teimlo y byddai wedi diswyddo'r person yn seiliedig ar yr wybodaeth y mae'n meddu arni.
157. Y safon profi ar gyfer erlyn yw 'y tu hwnt i amheuaeth resymol'. Y safon profi ar gyfer gweithdrefnau disgyblu mewnol ac ar gyfer ystyried gwahardd yn ôl disgresiwn gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd a'r Bwrdd Fetio a Gwahardd fel arfer yw'r safon sifil 'ar sail cydbwysedd tebygolrwydd'. Ystyr hyn yw nad yw dirwyn gweithdrefnau troseddol i ben heb gymryd camau yn golygu'n awtomatig y dylai gweithdrefnau rheoleiddio neu ddisgyblu ddod i ben neu beidio â chael eu hystyried. Sut bynnag, mae dyletswydd gyfreithiol i wneud atgyfeiriad diogelu at y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd os caiff person ei ddiswyddo neu ei symud o'r rôl oherwydd niwed i blentyn neu oedolyn agored i niwed.

Honiadau yn erbyn pobl mewn swydd gyfrifol

158. Dylai fod gan bartneriaid perthnasol yr awdurdod lleol, a'r rhai sy'n darparu gwasanaethau gofal a chymorth cyffredinol, bolisiau eglur ar gyfer ymdrin â honiadau yn erbyn pobl sy'n gweithio, am dâl neu'n ddi-dâl, gyda phlant. Dylai bolisiau o'r fath wahaniaethu'n eglur rhwng honiad, pryder ynghylch ansawdd y gofal neu ymarfer neu gŵyn.

159. Er bod ffocws diogelu ar ddiogelu un plentyn neu fwy a adnabuwyd, ceir achlysuron pan hysbysir ynghylch digwyddiadau nad ydynt yn ymwneud â phlant ond sy'n dynodi, serch hynny, y gallai person mewn swydd gyfrifol fod yn achosi risg i blant.
160. Os yw sefydliad yn symud unigolyn (gweithiwr cyflogedig neu wirfoddolwr di-dâl) o waith gyda phlentyn (neu os byddai wedi, pe na bai'r person wedi gadael yn gyntaf) am fod y person yn achosi risg o niwed, mae'n rhaid i'r sefydliad wneud atgyfeiriad at y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. Mae methu â gwneud atgyfeiriad heb reswm da yn drosedd. Ni ddylid ymdrin ar wahân â honiadau yn erbyn pobl sy'n gweithio gyda phlant. Dylai unrhyw gamau gweithredu cyfatebol sy'n angenrheidiol i ymdrin â lles plant gael eu cymryd heb oedi ac mewn modd cydgysylltiedig, i atal yr angen am ddiogelu pellach yn y dyfodol.
161. Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod trefniadau priodol yn bodoli i gysylltu'n effeithiol â'r heddlu ac asiantaethau eraill i fonitro hynt achosion a sicrhau yr ymdrinnir â hwy mor gyflym â phosibl, yn gyson â phroses drylwyr a theg.

Atodiad A: Pwerau Amddiffyn Brys

Gorchmynion Gwahardd Mae ystod o bwerau ar gael dan Ddeddf Cyfraith Teulu 1996 a all ganiatáu symud cyflawnwr o'r cartref, yn lle gorfod symud y plentyn. Er mwyn i'r llys gynnwys gofyniad i wahardd mewn gorchymyn, mae'n rhaid ei fod wedi'i argyhoeddi:

- bod sail resymol dros gredu y byddai gwahardd y person o'r cartref lle mae'r plentyn yn byw yn golygu nad yw'r plentyn yn dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed arwyddocaol mwyach;
- bod person arall sy'n byw yn y cartref yn gallu ac yn barod i roi'r gofal i'r plentyn y byddai'n rhesymol disgwyl i riant ei roi, ac yn cydsynio â'r gofyniad i wahardd.

Gorchmynion Amddiffyn Brys

Gall y llys wneud Gorchymyn Amddiffyn Brys dan adran 44 o Ddeddf Plant 1989 os yw wedi'i argyhoeddi bod sail resymol dros gredu bod plentyn yn debygol o ddioddef niwed arwyddocaol dan yr amgylchiadau canlynol:

- os nad yw'n cael ei symud i lety; neu
- os nad yw'n aros yn y lle y mae'n cael ei letya wedyn.

Gellir gwneud Gorchymyn Amddiffyn Brys hefyd os yw ymholiadau adran 47 yn cael eu rhwystro am fod mynediad at y plentyn yn cael ei wrthod yn afresymol i berson sydd wedi'i awdurdodi i geisio mynediad, a bod gan yr ymgeisydd sail resymol dros gredu bod angen mynediad fel mater o frys.

Mae Gorchymyn Amddiffyn Brys yn rhoi awdurdod i symud plentyn, ac yn rhoi'r plentyn dan warchodaeth yr ymgeisydd am uchafswm o 8 diwrnod (gydag estyniad posibl am hyd at saith diwrnod).

Pwerau Amddiffyn yr Heddlu

Dan adran 46 o Ddeddf Plant 1989, lle mae gan swyddog yr heddlu sail resymol dros gredu y byddai plentyn fel arall yn debygol o ddioddef niwed arwyddocaol, gall:

- symud y plentyn i lety addas a'i gadw yno; neu
- gymryd camau rhesymol i sicrhau bod gweithredoedd i symud y plentyn o unrhyw ysbyty, neu le arall y mae'r plentyn yn cael ei letya ynddo, yn cael eu hatal.

Ni ellir cadw'r un plentyn dan warchodaeth yr heddlu am yn hwy na 72 awr.

Gorchmynion asesu plentyn

Dylai gwasanaethau cymdeithasol plant awdurdodau lleol wneud pob ymdrech rhesymol i berswadio rhieni i gydweithredu ag ymholiadau adran 47. Os yw'r rhieni, er gwaethaf yr ymdrechion hyn, yn parhau i wrthod mynediad at blentyn at ddiben cadarnhau ffeithiau sylfaenol am gyflwr y plentyn – ond heb i bryderon ynghylch diogelwch y plentyn fod yn gymaint o fater o frys fel ei bod yn ofynnol cael gorchymyn amddiffyn brys – gall awdurdod lleol

wneud cais i'r llys am orchymyn asesu plentyn. Dan yr amgylchiadau hyn, gall y llys gyfarwyddo'r rhieni/rhoddwyr gofal i gydweithredu ag asesiad o'r plentyn, y dylid manylu ar ei fanylion. Nid yw'r gorchymyn yn dileu hawl y plentyn ei hun i wrthod cyfranogi mewn asesiad, er enghraifft archwiliad meddygol, cyn belled â'i fod yn ddigon hen ac yn meddu ar ddealltwriaeth ddigonol.

DRAFT